

Analýza účtování a evidence zásob se zaměřením na skladové pohyby

Kateřina Gařařiková

Bakalářská práce
2022

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav financí a účetnictví

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Kateřina Gaťaříková**
Osobní číslo: **M19141**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Účetnictví a daně**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Analýza účtování a evidence zásob se zaměřením na skladové pohyby**

Zásady pro vypracování

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Zpracujte teoretické poznatky z oblasti zásob a jejich účtování, evidence a skladování.

II. Praktická část

- Analyzujte účtování a evidenci zásob ve firmě XYZ, a. s., detailně se zaměřte na analýzu přednastavených skladových pohybů.
- Nalezněte způsoby, jak optimalizovat přednastavené skladové pohyby.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BOZARTH, Cecil C. a Robert B. HANDFIELD. *Introduction to operations and supply chain management*. Global edition. Boston: Pearson, 2016, 503 s. ISBN 9781292093420.

LOUŠA, František. *Zásoby: komplexní průvodce účtováním a oceňováním*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2012, 184 s. ISBN 978-80-247-4115-4.

SEDLÁČEK, Jaroslav et al. *Finanční účetnictví: postupy účtování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, 239 s. ISBN 978-80-7380-644-6.

SKÁLOVÁ, Jana et al. *Podvojně účetnictví 2021*. Praha: Grada, 2021, 200 s. ISBN 978-80-271-3107-5.

ŠTEKER, Karel a Milana OTRUSINOVÁ. *Jak číst účetní výkazy: základy českého účetnictví a výkaznictví*. 3., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2021, 296 s. ISBN 978-80-271-3184-6.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Marie Paseková, Ph.D.**
Ústav financí a účetnictví

Datum zadání bakalářské práce: **11. února 2022**

Termín odevzdání bakalářské práce: **20. května 2022**

L.S.

prof. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
garant studijního programu

Ve Zlíně dne 11. února 2022

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

Jméno a příjmení:

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zaměřuje na účtování a evidenci zásob ve vybraném podniku. Hlavním cílem této práce je analyzovat skladové pohyby, které jsou nastaveny v podnikovém softwaru, a stanovit možnosti jejich optimalizace. Práce je rozdělena na dvě části. V teoretické části jsou shrnuty základní informace o typech zásob, účtování zásob, jejich evidenci, inventarizaci a skladování. V praktické části jsou popsány jednotlivé oblasti zásob v podniku, je provedena analýza opravných položek v podniku a podrobná analýza skladových pohybů. V závěru práce jsou stanovena doporučení vycházející z výsledků analýzy.

Klíčová slova: zásoby, účtování zásob, evidence zásob, účetní software, skladové pohyby

ABSTRACT

This bachelor's thesis focuses on inventory accounting and inventory records in selected company. The main objective of the thesis is to analyse the warehouse movements that are set in company's software and to determine the options of their optimization. The thesis is divided into two parts. In theoretical part, the essential information about the types of inventories, inventory accounting, inventory records, stock-taking and warehousing is summarized. In practical part, the areas of company's inventories are described, the analysis of company's inventory adjustments and detailed analysis of warehouse movements is done. In conclusion, there are recommendations established from the results of analysis.

Keywords: inventory, inventory accounting, inventory records, accounting software, warehouse movements

Na tomto místě bych chtěla poděkovat své vedoucí bakalářské práce paní doc. Ing. Marii Pasekové, Ph.D. za odborné rady a za pomoc k nalezení správného směru mé práce. Také bych chtěla poděkovat všem zaměstnancům firmy, která je předmětem této práce, zejména pak paním účetním, za laskavost a ochotu vysvětlit vše potřebné a zodpovědět mé dotazy.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	11
CÍLE A METODY PRÁCE	12
I TEORETICKÁ ČÁST	14
1.1 ZÁSoby JAKO SOUČÁST OBĚŽNÝCH AKTIV	15
1.2 DEFINICE ZÁSOb.....	15
1.3 ČLENĚNÍ ZÁSOb.....	16
1.3.2 Nedokončená výroba a polotovary.....	18
1.3.3 Výrobky.....	18
1.3.4 Zboží	18
1.3.5 Poskytnuté zálohy na zásoby	18
2 ÚČTOVÁNÍ ZÁSOb.....	19
2.1 PRÁVNÍ RÁMEC ÚČTOVÁNÍ ZÁSOb	19
2.2 ZPŮSOB A.....	19
2.2.1 Účtování nakupovaných zásob.....	20
2.2.2 Účtování zásob vlastní výroby	20
2.3 ZPŮSOB B.....	20
2.4 ZPŮSOBY POŘÍZENÍ ZÁSOb A JEJICH ÚČTOVÁNÍ.....	21
2.5 ZPŮSOBY VYŘAZENÍ ZÁSOb A JEJICH ÚČTOVÁNÍ.....	22
2.6 PŘEVOD ZÁSOb MEZI SKLADY	22
2.7 REKLAMACE ZÁSOb	23
2.8 ANALYTICKÉ ÚČTY ZÁSOb	23
3 OCEŇOVÁNÍ ZÁSOb A OPRAVNÉ POLOŽKY K ZÁSObÁM.....	24
3.1 OCEŇOVÁNÍ ZÁSOb PŘI POŘÍZENÍ	24
3.1.1 Pořizovací cena	24
3.1.2 Vlastní náklady.....	24
3.1.3 Reprodukční pořizovací cena	26
3.2 OCEŇOVÁNÍ ZÁSOb K ROZVAHOVÉMU DNI	26
3.3 OCEŇOVÁNÍ ZÁSOb PŘI VYSKLADNĚNÍ	26
3.3.2 Vážený aritmetický průměr.....	27
3.3.3 Pevná cena.....	27
3.4 TVORBA OPRAVNÝCH POLOŽEK K ZÁSObÁM	27
4 INVENTARIZACE ZÁSOb	29
4.1 PŘÍPRAVA INVENTARIZACE	29
4.1.1 Vnitřní směrnice o inventarizaci	30
4.1.2 Inventarizační komise	30
4.2 INVENTURA	30

4.3	INVENTARIZAČNÍ ROZDÍLY U ZÁSOB.....	31
4.3.1	Účtování inventarizačních rozdílů u zásob	31
4.3.2	Normy přirozeného úbytku	31
5	EVIDENCE ZÁSOB	33
5.1	PODSTATA A DRUHY ÚČETNÍCH DOKLADŮ.....	33
5.2	DOKLADY ZACHYCUJÍCÍ POHYB ZÁSOB	33
5.3	SKLADNÍ KARTY	34
5.4	POŽADAVKY NA ÚČETNÍ EVIDENCI	35
6	SKLADOVÁNÍ.....	36
6.1	DEFINICE A FUNKCE SKLADOVÁNÍ.....	36
6.2	SKLADOVÉ OPERACE	36
6.3	ČLENĚNÍ SKLADŮ	37
6.4	FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ POČET SKLADŮ	37
II	PRAKTICKÁ ČÁST.....	39
1	PŘEDSTAVENÍ SPOLEČNOSTI XYZ, A. S.	40
1.1	ZÁKLADNÍ ÚDAJE O SPOLEČNOSTI	40
1.2	VÝROBNÍ TECHNOLOGIE.....	41
2	ZÁSoby VE FIRMĚ XYZ, A.S.	42
2.1	MATERIÁL.....	42
2.2	POLOTOVARY	43
2.3	VÝROBKY.....	43
2.4	ZBOŽÍ	43
3	ÚČTOVÁNÍ ZÁSOb VE FIRMĚ XYZ, A.S.	44
3.1	OCEŇOVÁNÍ ZÁSOb	44
3.2	POSTUP PŘI ROZPOUŠTĚNÍ OCEŇOVACÍCH ODCHYLEK	44
3.3	ÚČTOVÁNÍ O POŘÍZENÍ A ÚBYTKU ZÁSOb	44
3.4	TVORBA A ROZPOUŠTĚNÍ ÚČETNÍCH OPRAVNÝCH POLOŽEK	45
4	SKLADOVÁNÍ VE FIRMĚ XYZ, A.S.	48
4.1	DRUHY SKLADŮ	48
4.2	INVENTARIZACE SKLADOVÝCH ZÁSOb	48
4.2.1	Průběh inventarizace skladových zásob.....	48
4.2.2	Normy přirozeného úbytku	49
5	EVIDENCE ZÁSOb VE FIRMĚ XYZ, A.S.	50
5.1	EVIDENCE V SOFTWARE HELIOS GREEN	50
5.1.1	Kmenová karta zásob	50
5.1.2	Příjmy a výdeje zásob	51

6	ANALÝZA SKLADOVÝCH POHYBŮ	53
6.1	MATERIÁL – PŘÍJEMKY	54
6.1.1	Pohyb č. 201 – Příjem materiálu dle DL	54
6.1.2	Pohyb č. 202 – Příjem neuvolněného materiálu.....	55
6.1.3	Pohyb č. 203 – Příjem – náhrada reklamace	56
6.1.4	Pohyb č. 401 – Příjem recyklátu z výroby	56
6.1.5	Pohyb č. 407 – Návrat materiálu z výroby.....	57
6.1.6	Pohyb č. 411 – Návratka – inventurní doklad.....	57
6.1.7	Pohyb č. 419 – Převod materiálu z jiného skladu – saldo.....	57
6.1.8	Pohyb č. 620 – Příjem neuvolněného materiálu na 101 - saldo	58
6.2	MATERIÁL – VÝDEJKY.....	58
6.2.1	Pohyb č. 301 – Odprodej materiálu nebo recyklátu	58
6.2.2	Pohyb č. 302 – Odprodej materiálu ABC	59
6.2.3	Pohyb č. 305 – Výdej materiálu, zboží – reklamace.....	59
6.2.4	Pohyb č. 311 – Manko – materiál	60
6.2.5	Pohyb č. 505 – Výdej materiálu – likvidace, vzorky, zkoušky.....	60
6.2.8	Pohyb č. 508 – Výdej materiálu – míchání béců	61
6.2.9	Pohyb č. 511 - Výdej materiálu – inventurní doklad	61
6.2.11	Pohyb č. 610 – Převod neuvolněného materiálu na 101 - saldo	62
6.3	ZBOŽÍ – PŘÍJEMKY	62
6.3.1	Pohyb č. 230 – Příjem zboží dle DL	62
6.3.2	Pohyb č. 407 – Návrat zboží z výroby	62
6.4	ZBOŽÍ – VÝDEJKY	62
6.4.1	Pohyb č. 311 – Manko – zboží.....	62
6.4.3	Pohyb č. 335 – Výdej zboží pro vlastní spotřebu, zkoušky	63
6.5	POLOTOVARY – PŘÍJEMKY	63
6.5.1	Pohyb č. 206- Příjem polotovarů na sklad	63
6.5.2	Pohyb č. 207 – Příjem neuvolněných polotovarů na sklad	63
6.5.3	Pohyb č. 405 – Příjem vzorků z výroby na sklad – polotovary	64
6.5.4	Pohyb č. 449 – Převod polotovarů na sklad – saldo	64
6.6	POLOTOVARY – VÝDEJKY	64
6.6.1	Pohyb č. 303 – Výdej vzorků – polotovary.....	64
6.6.3	Pohyb č. 307 – Výdej neuvolněných polotovarů ze skladu	65
6.6.4	Pohyb č. 311 – Manko – polotovary	65
6.6.6	Pohyb č. 559 – Převod polotovarů ze skladu – saldo bez návratu	65
6.6.7	Pohyb č. 779 - Likvidace dílů – polotovarů neshodných.....	65
6.7	VÝROBKY – PŘÍJEMKY.....	66
6.7.2	Pohyb č. 439 – Převod výrobků z jiného skladu – saldo	66
6.8	VÝROBKY – VÝDEJKY	66
6.8.1	Pohyb č. 303 – Výdej vzorků – výrobky.....	66
6.8.2	Pohyb č. 310 – Výdej výrobků do vlastní spotřeby	66
6.8.3	Pohyb č. 311 – Manko – výrobky	67
6.9	OSTATNÍ SKLADOVÉ POHYBY	68

6.9.1	Pohyb č. 539 - Převod výrobků na jiný sklad – saldo	68
6.9.2	Pohyb č. 470 - Příjem zásob na N702 – saldo.....	68
6.9.3	Pohyb č. 570 - Výdej zásob ze skladu N702 – saldo	68
6.9.4	Pohyb č. 300 – DL pro tuzemsko.....	68
6.9.5	Pohyb č. 399 – DL pro zahraničí	68
7	ZHODNOCENÍ A DOPORUČENÍ K OPTIMALIZACI SKLADOVÝCH POHYBŮ	69
	ZÁVĚR	71
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	72
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	76
	SEZNAM OBRÁZKŮ	77
	SEZNAM TABULEK.....	78

ÚVOD

Zásoby se řadí mezi oběžná aktiva a mají krátkodobý charakter. Do zásob patří materiál, zboží, zvířata a dále také zásoby vytvářené činností podniku, tedy nedokončená výroba, polotovary a hotové výrobky. Zejména ve výrobním podniku hrají zásoby významnou roli, proto je důležité mít přehled o pohybu zásob v podniku a aktuálním stavu zásob na skladě. Musí se tedy správně nastavit způsoby evidence a účtování zásob.

V teoretické části se tato bakalářská práce věnuje definici zásob, jejich roli v podniku a popisem jejich složek. Jsou zde vysvětleny možné metody účtování zásob, jejich pořízení a vyřazení. Dále se teoretická část zabývá tvorbou opravných položek, inventarizací zásob a inventarizačními rozdíly. Další řešenou problematikou je také evidence zásob. Poslední kapitola teoretické části se týká skladování.

V praktické části je řešena problematika zásob v konkrétním podniku. Sledovaná firma vystupuje pod anonymním názvem XYZ, a. s. Předmětem její činnosti je výroba plastových dílů, zejména do dopravních prostředků. V rámci práce je činnost firmy blíže představena, dále je vymezeno složení zásob ve firmě a jejich jednotlivé druhy. Je vysvětlen způsob oceňování zásob v podniku, postupy účtování a inventarizace. Část kapitoly je věnována také opravným položkám a analýze jejich vývoje ve firmě XYZ, a. s. v posledních několika letech. Dále je představena evidence a skladování ve zkoumané firmě. Těžištěm této práce je analýza skladových pohybů přednastavených v softwaru firmy XYZ. Tato analýza má za cíl najít způsoby, jak optimalizovat tyto přednastavené pohyby.

CÍLE A METODY PRÁCE

Cílem této práce je analyzovat systém skladových pohybů přednastavený v účetním softwaru vybrané firmy. Na základě této analýzy má být poskytnut firmě externí pohled na systém skladových pohybů a navržena opatření na jejich optimalizaci. Úkolem analýzy je zkoumat nastavené pohyby z účetního hlediska a zjistit, zda se v jejich nastavení vyskytují nedostatky či nesrovnalosti, a také nalézt možnosti zjednodušení či zeštíhlení struktury pohybů.

Kromě analýzy skladových pohybů je součástí práce také provedení rozboru a popis dalších oblastí týkajících se zásob ve firmě, zejména evidence zásob a inventarizace. Podrobnější analýza je provedena u vývoje stavu opravných položek. Účelem těchto rozborů je především dosáhnout uceleného pohledu na vedení účetnictví v oblasti zásob v daném podniku a poskytnout tak kvalitní základ pro zpracování hlavní části práce – analýzy skladových pohybů.

Při psaní této bakalářské práce bylo použito více metod, které budou v následujících odstavcích blíže představeny.

V teoretické části je použita metoda **literární rešerše**, k níž je využito především odborných publikací. Tyto publikace jsou vybrány tak, aby jejich obsah souvisel s praktickou částí práce, a přitom byl co nejaktuálnější. Kromě odborných knih jsou použity také platné právní předpisy a internetové zdroje. Na základě literární rešerše jsou jednotlivé kapitoly vytvořeny metodou **deskripce**, tedy popisu. Jednotlivé problematiky jsou popsány tak, aby se v nich bylo možno orientovat a aby byla vysvětlena jejich podstata.

Praktická část je zpracována na základě podkladů z podniku, kterými jsou vnitropodnikové směrnice a metodické pokyny. Většina informací o skladových pohybech a evidenci zásob je získána na základě práce s podnikovým účetním a manažerským softwarem. Dále je využito také **nestandardizovaného rozhovoru** se zaměstnanci finančního oddělení daného podniku, zejména s odpovědnými účetními. Na základě rozhovoru byly zjištěny doplňující a vysvětlující informace k problematikám ve firmě, především došlo k vysvětlení toho, jak se využívá a jak funguje podnikový software.

V praktické části je, stejně jako v části teoretické, využita deskripce pro popis hlavních činností podniku a pro popis používaných metod v jednotlivých zkoumaných oblastech podniku. Dále je provedena **analýza** skladových pohybů. Je detailně rozebráno účtování jednotlivých pohybů, význam těchto pohybů a jejich popisy. Analýza je provedena také u

opravných položek, kdy je zkoumán jejich vývoj ve stanoveném časovém období. V práci je využita také metoda **komparace** jako součást analýzy opravných položek, kdy je porovnávána výše opravných položek u jednotlivých druhů zásob a v jednotlivých letech. Srovnávání je využito také v rámci analýzy skladových pohybů.

V závěru práce je použita metoda **syntézy**. Na základě syntézy jsou shrnuty poznatky zjištěné analýzou skladových pohybů. Nakonec je provedena **dedukce**, tedy logický závěr stanovený ze skutečností zjištěných analýzou, výsledkem dedukce jsou návrhy na optimalizaci.

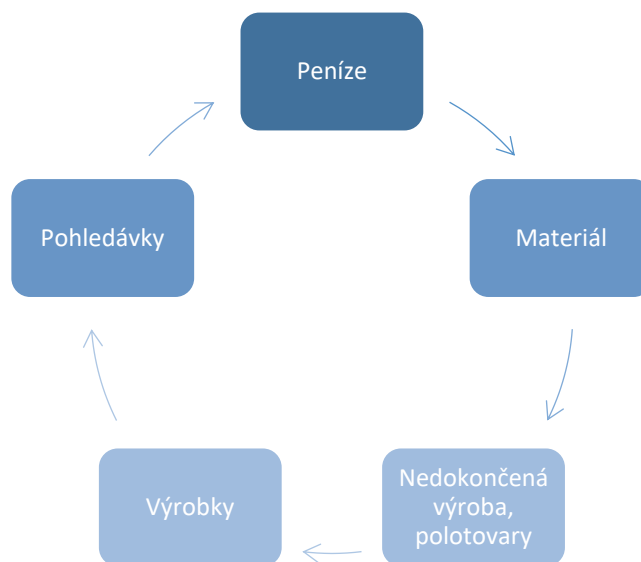
I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁSoby A JEJICH ČLENĚNÍ

1.1 Zásoby jako součást oběžných aktiv

Zásoby jsou součástí majetku podniku, řadíme je mezi oběžná aktiva. Oběžná aktiva jsou druhem majetku, pro který je charakteristické, že mění svou formu z jednoho druhu majetku do jiného. Toto „obíhání“ se nazývá koloběh oběžného majetku, nebo také provozní cyklus. Někdy bývá také pojmenován jako hotovostní cyklus, neboť jak na začátku tohoto koloběhu, tak i na jeho konci, jsou peníze. Za peníze se nakoupí a následně ve výrobním procesu zpracují zásoby, které se prodají, čímž vzniknou pohledávky, a po splacení pohledávek podnik opět získá peníze (Šteker a Otrusinová, 2021, s. 75; Scholleová, 2012, s. 91).

Obrázek 1 - Koloběh oběžných aktiv (vlastní zpracování podle Šteker a Otrusinové, 2021, str. 75)

Celý tento cyklus probíhá v několika dílčích fázích, kterými jsou například zásobování, výroba, prodej, inkaso peněz (Kovanicová, 2012, s. 7). Koloběh aktiv se typicky odehraje do 1 roku, ovšem u některých podnikatelských odvětví může být i delší (Šteker a Otrusinová, 2021, s. 75).

1.2 Definice zásob

Zásoby představují nejméně likvidní složku oběžných aktiv, jsou tedy ze složek oběžného majetku nejpomaleji přeměnitelné na peněžní prostředky (Šteker a Otrusinová, 2021, s.75).

Zásoby představují majetek, který má charakter movitých věcí, vážou část cizího nebo vlastního kapitálu. Výše podílu zásob na majetku firmu závisí na hlavní činnosti firmy, tedy zda se jedná o firmu výrobní či poskytující služby (Meritum, 2020, s. 71).

Zásoby jsou pořizovány pro zajištění běžné výrobní či obchodní činnosti podniku. Jejich množství a struktura se odvíjí především od předmětu činnosti a velikosti daného podniku, používaných technologických postupů při výrobě, situace na trhu se surovinami a dalších faktorů. Zásoby jsou pořízeny za účelem získání ekonomického prospěchu z jejich držení, jsou výsledkem minulých transakcí (Sedláček et al., 2017, s. 35).

Zásoby představují významnou složku majetku podniku, a je proto nezbytné klást důraz na jejich správné zobrazení ve výkazech podniku. Při nesprávném ocenění či zaúčtování zásob by mohlo, zejména u výrobních podniků, dojít k významnému zkreslení pohledu na podnik a znemožnění přijetí kvalitních rozhodnutí vedoucími pracovníky podniku (Sedláček et al., 2017, s. 35).

1.3 Členění zásob

Složky zásob jsou vymezeny v prováděcí vyhlášce k zákonu o účetnictví č. 500/2002 v § 9 (Louša, 2012, s. 11). Podle této vyhlášky se zásoby člení na:

- **materiál,**
- **nedokončenou výrobu, polotovary,**
- **výrobky,**
- **mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny,**
- **zboží**
- **poskytnuté zálohy na zásoby** (vyhláška č. 500/2002 Sb.).

Kovanicová (2012, s. 251) tyto jednotlivé druhy zásob rozdělila na dvě velké skupiny dle způsobu jejich pořízení:

- **nakupované zásoby** od dodavatelů – patří sem materiál a zboží,
- **zásoby vyrobené,** tedy vytvořené vlastní činností – nedokončená výroba, polotovary, výrobky, zvířata určitého charakteru a určení, výjimečně také materiál.

Některé druhy majetku může být složité správně zařadit, neboť by díky svým vlastnostem a využití v podniku mohly být jak zásobou, tak dlouhodobým majetkem (Louša, 2012, s. 12).

Aby byl majetek správně zařazen, musíme brát v úvahu jeho charakter, účel pořízení, někdy též délku použití a výši pořizovací ceny (Šteker a Otrusínová, 2021, s. 77).

Podle Louši (2012, s. 12) by se majetek, jehož vlastnosti neumožňují jednoznačně určit jeho druh, měl účtovat při svém pořízení jako zásoba a být přeřazen až v okamžiku vyskladnění podle funkce, kterou bude plnit.

Obsahové vymezení jednotlivých druhů zásob bude představeno v následujících podkapitolách.

1.3.1 Materiál

Materiál je druhem zásob, který může být pořízen jak nákupem, tak vytvořením vlastní činností (Šteker a Otrusínová, 2021, s. 76). Obecně mezi materiál řadíme všechny předměty určené k jednorázové spotřebě ve výrobní i nevýrobní činnosti podniku (Louša, 2012, s. 11), jedná se o následující položky:

- **suroviny** – jedná se o základní materiál, který přechází do výrobku a tvoří jeho podstatu (př. dřevo u výroby stolu),
- **pomocné látky** – také přechází přímo do výrobku, ale netvoří jeho podstatu (př. lak na dřevo stolu),
- **provozovací látky** – jsou nezbytné pro zajištění provozu účetní jednotky (např. mazadla, palivo, čisticí prostředky),
- **náhradní díly** – jedná se o předměty, které umožňují uvést majetek do původního stavu, řadíme sem i náhradní díly sloužící k výměně komponenty, přestože je jejich doba životnosti delší než jeden rok,
- **obaly a obalové materiály** – slouží k ochraně nebo přepravě jiných druhů zásob, mohou být účtovány také jako dlouhodobý majetek nebo zboží,
- **pokusná zvířata** – jsou součástí materiálu od roku 2008,
- **drobný hmotný majetek** – jedná se o hmotný majetek, který má dobu použitelnosti delší než 1 rok, ale jeho vstupní cena nesplňuje limit stanovený účetní jednotkou pro zařazení do dlouhodobého hmotného majetku, nelze ho tedy vykazovat v položce rozvahy *Hmotné movité věci a jejich soubory*, ale je vykazován v materiálu,
- **ostatní hmotné movité věci** s dobou použitelnosti do jednoho roku bez ohledu na výši jejich ocenění (Šteker a Otrusínová, 2021, s. 76; Skálová et al., 2021, s. 59; Sedláček et al., 2017, s. 36; Louša, 2012, s.11).

1.3.2 Nedokončená výroba a polotovary

Nedokončenou výrobu definujeme jako rozpracované produkty, které již prošly jedním či více stupni výroby. Jsou mezistupněm mezi materiálem a konečným produktem. Nedokončená výroba se vyskytuje nejen u hmotných produktů, ale také u výroby nehmotných produktů (př. vývoj softwaru) a při poskytování služeb (Šteker a Otrusinová, 2021, s. 76; Skálová et al., 2021, s. 59; Sedláček et al., 2017, s. 36; Louša, 2012, s. 11).

Polotovary jsou odděleně evidovanými produkty. Již prošli jedním či více stupni výroby, ovšem stále se ještě nejedná o hotový produkt, který je zamýšleným výsledkem výrobního procesu (Šteker a Otrusinová, 2021, s. 7; Skálová et al., 2021, s. 59; Sedláček et al., 2017, s. 36). Polotovar je však, narozdíl od nedokončené výroby, z určitého hlediska dokončen a lze jej samostatně prodávat jinému subjektu, který by jej mohl zcela dokončit (Sedláček et al., 2017, s. 37).

1.3.3 Výrobky

Výrobky představují již dokončené věci vytvořené v rámci výrobního procesu podniku, prošly všemi výrobními stupni. Jsou určeny k prodeji zákazníkům, mohou ale také sloužit ke spotřebě v rámci dané účetní jednotky. Pokud má firma zřízenou podnikovou prodejnu, výrobky se aktivací zařadí mezi zboží v prodejně (Sedláček et al., 2017, s. 37; Randáková, Bokšová a Strouhal, 2015, s. 97).

1.3.4 Zboží

Zbožím se rozumí hmotné movité věci, které účetní jednotka pořídila za účelem jejich dalšího prodeje v rámci své obchodní činnosti. Mohou se patřit aktivované výrobky ve vlastních prodejnách, dále dospělá zvířata vlastního chovu určená k prodeji, kromě zvířat jatečných. Do zásob mohou být zařazeny také nemovitosti, které jsou účetní jednotkou pořízeny s cílem je prodat, tento případ je typický pro realitní kanceláře. Účetní jednotka tyto nemovitosti nesmí pronajímat, používat, ani na nich provádět technické zhodnocení (Sedláček et al., 2017 s. 37; Skálová et al., 2021, s. 59).

1.3.5 Poskytnuté zálohy na zásoby

Jedná se o případ, kdy účetní jednotka před uskutečněním dodávky zásob zaplatí dodavateli část ceny za tuto dodávku. Jsou sem řazeny zálohy dlouhodobé i krátkodobé (Sedláček et al., 2017, s. 38).

2 ÚČTOVÁNÍ ZÁSOb

2.1 Právní rámec účtování zásob

Základní postupy účtování zásob stanovuje Český účetní standard č. 015 podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví a vyhlášky č. 500/2002 Sb. (Skálová et al., 2021, str. 59). Ve vyhlášce č. 500/2002 Sb. nalezneme mimo jiné směrnou účtovou osnovu, která stanovuje závazné členění účtových skupin pro veškerý majetek včetně zásob (Hinke a Bárková, 2017, str. 84).

Ve směrné účtové osnově je pro zásoby vymezena účtová třída 1. Třída 1 je rozdělena na následující skupiny:

- 11 – materiál,
- 12 – zásoby vlastní činnosti,
- 13 – zboží,
- 15 – poskytnuté zálohy na zásoby,
- 19 – opravné položky k zásobám (vyhláška č. 500/2002 Sb.).

Toto členění je závazné a všechny účetní jednotky, na které se vztahuje vyhláška č. 500/2002 Sb., jej musí dodržovat při sestavování svého účtového rozvrhu (vyhláška č. 500/2002 Sb.).

Postupy účtování a použití účetních metod v oblasti zásob upravuje Český účetní standard (ČÚS) č. 015 (Šteker, Otrusínová, 2021, str. 38, 76). Cílem tohoto standardu je sjednotit postupy při účtování zásob, aby tak byla zajištěna srovnatelnost výkaznictví mezi účetními jednotkami (ČÚS č. 015). Podle tohoto standardu existují dva možné způsoby účtování zásob, a to způsob A, nebo způsob B. V rámci jednoho podniku se mohou používat oba způsoby, ovšem u každého jednotlivého skladu se smí využít pouze jeden z nich (ČÚS č. 015).

2.2 Způsob A

Způsob A se nazývá také průběžný způsob. Jeho podstatou je, že se v průběhu účetního období veškeré výdaje související s pořízením zásob účtují na příslušné majetkové účty. Do nákladů se hodnota zásob promítne až v okamžiku jejich vyskladnění (Ryneš, 2022, s. 164).

2.2.1 Účtování nakupovaných zásob

Při nákupu materiálu se postupuje tak, že se nejprve veškeré složky pořizovací ceny materiálu, včetně případných vedlejších nákladů, zaúčtují na tzv. kalkulační účet *Pořízení materiálu*. Tento účet je ve skupině 11. Slouží k vyřešení časového nesouladu mezi přijetím zboží na sklad a obdržením faktury za zboží (Hruška, 2019, s. 170). Obdobně se postupuje i v případě pořízení zboží, kdy se využívá kalkulační účet *Pořízení zboží* ve skupině 13 (Hinke a Bárková, 2017, s. 87). V okamžiku vyskladnění zásob se jejich hodnota promítne na příslušné nákladové účty ve třídě 5 (Šteker a Otrusinová, 2021, s. 84).

2.2.2 Účtování zásob vlastní výroby

Zásoby vlastní výroby se v okamžiku přijetí na sklad účtují na vrub majetkového účtu těchto zásob ve skupině 12 souvztažně se zápisem ve prospěch účtu *Změna stavu zásob vlastní činnosti* (skupina 58). *Změna stavu zásob vlastní činnosti* je nákladový účet, takže přijetím zásob vlastní výroby na sklad dojde k vyrušení všech nákladů, které byly na tvorbu zásoby vynaloženy. Tyto částky skutečně ovlivní náklady až v okamžiku spotřeby dané zásoby. Tato spotřeba se zaúčtuje opačným zápisem než příjem těchto zásob na sklad (Šteker a Otrusinová, 2021, s. 84).

2.3 Způsob B

Způsob B se též nazývá způsob periodický (Randáková, Bokšová a Strouhal, 2015, s. 98). Spočívá v tom, že se u nakupovaných zásob během účetního období všechny složky pořizovací ceny zásob zaúčtují přímo na nákladové účty představující spotřebu materiálu či prodané zboží. Při účetní uzávěrce se pak počáteční stavy majetkových účtů zásob zaúčtují do nákladů. Konečné stavy zásob na skladě, zjištěné ze skladové evidence, se zaúčtují na vrub příslušného účtu zásob souvztažně s nákladovým účtem (*Meritum*, 2020, s. 72).

U zásob vlastní výroby se v případě způsobu B neprovádějí žádné zápisy na účty změn stavu zásob. Průběžně se účtují pouze náklady vynaložené na tvorbu těchto zásob. Teprve až na konci účetního období se provedou převody počátečních a konečných zůstatků zásob dle skladové evidence, obdobně jako u zásob nakupovaných (Kovanicová, 2012, s. 262).

V případě, že jsou zásoby prodány, se zaúčtuje pouze výnos z jejich prodeje, ale hodnota prodaného zboží se do nákladů promítne až při závěrečných operacích na konci období (Williams et al., 2018, s. 258).

Pro způsob B je nutné zajistit vedení důkladné skladové evidence. Účetní jednotky používající způsob B musí být v průběhu účetního období schopny prokázat stav zásob na skladě včetně ocenění těchto zásob (Louša, 2018, s. 97).

Ve zbytku kapitoly bude popsáno účtování pouze u způsobu A.

2.4 Způsoby pořízení zásob a jejich účtování

Zásoby lze pořídit:

- nákupem,
- vytvořením vlastní činností (ve vlastní režii),
- bezúplatným převodem (darováním),
- vkladem od jiné osoby (Randáková, Bokšová a Strouhal, 2015, s. 97),
- převodem z osobního užívání do podnikání (Šteker a Otrusínová, 2021, s. 81).

Při nákupu zásob se kupní cena materiálu či zboží v okamžiku přijetí faktury od dodavatele zachytí na vrub účtu *Pořízení* a ve prospěch účtu *Dodavatelé* (účtová třída 3). Účetní jednotce tak vznikne závazek vůči dodavatelům, který musí ve stanoveném termínu uhradit. V případě platby v hotovosti se používá účet *Pokladna* (účtová třída 2). Stejným způsobem jako fakturovaná cena se zaúčtují také všechny ostatní složky pořizovací ceny, jako jsou doprava nebo clo. Následně se celková hodnota nakupované zásoby přeúčtuje zápisem ve prospěch na účtu *Pořízení* souvztažně se zápisem na vrub majetkového účtu této zásoby. Tímto účetním případem se zásoba naskladní (Sedláček et al., 2017, s. 44).

V praxi může být doprava zásoby zajištěna také interně (vlastními zaměstnanci), v takovém případě by se hodnota dopravy souvztažně s účtem *Pořízení* zachytila ve prospěch účtu *Aktivace vnitropodnikových služeb* (Sedláček et al., 2017, s. 38; Šteker a Otrusínová, 2021, s. 82).

Pořízení zásob ve vlastní režii znamená pořízení zásob vlastní výroby, tedy polotovarů, nedokončené výroby, výrobků. Postup účtování byl vymezen v podkapitole *Účtování zásob vlastní výroby*.

Zbylé způsoby pořízení zásob jsou již méně obvyklé. Od nákupu zásob se jejich účtování liší v tom, že místo účtu *Dodavatelé* (případně *Pokladna*) se použijí jiné účty. V případě získání zásob darem se účtuje na *Jiné provozní výnosy*, při převodu z osobního vlastnictví zase na *Účet individuálního podnikatele* (Šteker a Otrusínová, 2021, s. 82).

2.5 Způsoby vyřazení zásob a jejich účtování

Zásoby mohou být z majetku účetní jednotky vyřazeny z důvodu:

- prodeje,
- spotřeby,
- darování (bezúplatného převodu),
- vkladu do jiné společnosti,
- v důsledku manka či škody (Šteker a Otrusinová, 2021, s. 81).

To, z jakého důvodu byla daná zásoba vyřazena, lze poznat podle nákladového účtu, který se použije při jejím vyskladnění. Pro vyskladnění prodaného zboží se používá účet *Prodané zboží* v účtové skupině 50 (Meritum, 2020, s. 91). Zároveň se při prodeji zásob, ať již na fakturu nebo v hotovosti, zaúčtují tržby na odpovídající výnosový účet ve skupině 60, a to v prodejní ceně (Šteker a Otrusinová, 2021, s. 83, 84). Přestože prodej se týká zejména výrobků a zboží, účetní jednotka se může rozhodnout prodat také nepotřebný materiál. Prodej tohoto materiálu se zachytí na účet *Prodaný materiál* ve skupině 54 (Meritum, 2020, s. 81).

V případě výdeje materiálu do spotřeby se provede zápis na vrub účtu ze skupiny 50 nazvaného *Spotřeba materiálu* souvztažně s účtem *Materiál na skladě*. Toto účtování se používá nejen při výdeji materiálu do spotřeby, ale také v případě zjištěného manka do normy přirozeného úbytku (Sedláček et al., 2017, s. 47).

Při vyskladnění zásob vlastní činnosti se používá nákladový účet *Změna stavu zásob vlastní činnosti* ve skupině 58 (Meritum, 2020, s. 86).

2.6 Převod zásob mezi sklady

Při převodu zásob mezi sklady, případně jinými vnitropodnikovými útvary, lze použít účet *Vnitřní zúčtování* (395). Použitím tohoto účtu nedochází ke zkreslení obrátů účtů změn stavu zásob. Místo účtu 395 lze také využít účtů vnitropodnikového účetnictví (Dušek, 2019, s. 95). Účet vnitřního zúčtování nesmí mít na konci roku zůstatek. Sklad, který zásobu vydává, účtuje na vrub účtu *Vnitřního zúčtování* a ve prospěch majetkového účtu dané zásoby. Příjemce opačným zápisem zásobu naskladní (Fabian, ©2021, Dashöfer Holding, Ltd.).

2.7 Reklamace zásob

V souvislosti s nákupem či prodejem zásob může nastat situace, kdy zboží či materiál neodpovídá požadavkům odběratele. Například nebylo dodáno objednané množství, zásoba nemá odpovídající kvalitu, dodávka je poškozena, nebo bylo dodáno jiné než požadované zboží. Reklamaci lze řešit dobropisem nebo náhradní dodávkou (Vlčková, 2020, s. 52).

Odběratel nejdříve zaúčtuje ve výši vadného množství reklamační nárok jako pohledávku za dodavatelem a zároveň o tuto částku sníží účet *Pořízení*, případně *Zboží na skladě* (pokud již došlo k naskladnění). Pokud dodavatel reklamaci uzná, zašle odběrateli opravný daňový doklad (dobropis). Dobropis se zaúčtuje stejně, jako původní faktura, místo účtu *Pořízení* se však na straně Má dáti objeví reklamační pohledávka. Částka na dobropisu se účtuje se záporným znaménkem. Tímto postupem se chybná částka z faktury vystornuje. Dodavatel také místo dobropisu může zaslat novou dodávku, v tomto případě se reklamační nárok vyruší oproti účtu *Pořízení* (Vlčková et al., 2021, s. 46; Louša, 2012, s. 62-63).

Pokud dodavatel reklamaci neuzná, odběratel zruší pohledávku, na níž účtoval reklamační nárok a zároveň zaúčtuje škodu ve skupině 54 – *Jiné provozní náklady* (Vlčková et al., 2021, s. 47).

2.8 Analytické účty zásob

Účelem analytické evidence je zachytit podrobnější informace, než je schopna zachytit evidence syntetická. Analytické účty rozvádí a konkretizují účty syntetické. Platí, že součet zůstatků analytických účtů se musí rovnat zůstatku syntetického účtu, který tyto analytické účty rozvádí (Dvořáková, 2017, s. 69).

Analytické účty k zásobám se vedou s ohledem na předmět činnosti podniku podle jednotlivých druhů zásob. Zásoby v rámci analytické evidence mohou být členěny podle dodavatelů či odběratelů, podle místa uskladnění či hmotně odpovědných osob (Sedláček et al., 2017, s. 42).

3 OCEŇOVÁNÍ ZÁSOb A OPRAVNÉ POLOŽKY K ZÁSObÁM

Podle zákona o účetnictví se obecně majetek oceňuje k okamžiku jeho pořízení a k okamžiku sestavení účetní závěrky (Andrlík et al., 2022, s. 60).

3.1 Oceňování zásob při pořízení

Při pořízení můžeme zásoby ocenit jednou ze tří možností v závislosti na tom, jakým způsobem byly zásoby pořízeny. Těmito oceňovacími základními jsou:

- pořizovací cena,
- vlastní náklady,
- reprodukční pořizovací cena (Chalupa et al., 2020, s. 148).

3.1.1 Pořizovací cena

Pořizovací cena je nejfrekventovanějším způsobem ocenění zásob při pořízení, používá se pro nakupované zásoby. Pořizovací cena se skládá z fakturované ceny za zboží od dodavatele a vedlejších nákladů souvisejících s pořízením zásoby (Chalupa et al., 2020, s. 148). Nejčastějšími vedlejšími pořizovacími náklady u zásob jsou:

- přeprava,
- provize,
- clo,
- pojistné (Randáková, Bokšová a Strouhal, 2015, s. 98).

Do pořizovací ceny ovšem nelze zahrnout zejména:

- placené úroky z úvěrů a zápůjček přijatých za účelem nákupu zásob,
- kursové rozdíly,
- smluvní pokuty, úroky z prodlení a jiné smluvní sankce (Randáková, Bokšová a Strouhal, 2015, s. 98).

3.1.2 Vlastní náklady

Ve vlastních nákladech oceňuje účetní jednotka zásoby vlastní výroby. Na základě vyhlášky k zákonu o účetnictví se vlastní náklady oceňují ve skutečné výši, nebo na základě kalkulace výroby, kterou si stanoví účetní jednotka (Andrlík et al., 2022, s. 61).

Do vlastních nákladů spadají přímé výrobní náklady, které se jednoznačně vztahují k danému výkonu a lze je tak k němu jednoduše přiřadit. Jedná se především o přímý materiál (spotřebovaný základní materiál) a přímé mzdy (mzdy výrobních dělníků) (Vlčková, 2020, s. 48).

Do ocenění vlastními náklady mohou být také zahrnuty nepřímé náklady. Tyto náklady souvisí s více výkony současně a zajišťují fungování účetní jednotky v širším pojetí. Do ocenění však nelze zahrnout náklady odbytové, tedy související s prodejem, nikoli s výrobou. Protože nepřímé náklady nelze ihned jednoznačně stanovit na kalkulační jednici, využívají se různé metody, jak je rozvrhnout. Často využívaná je přírážková kalkulace, kdy se prostřednictvím vhodně zvolené rozvrhové základny přiřadí režie jednotce výkonu (*Meritum*, 2020, s. 75). Do ocenění vlastními náklady se často zahrnuje část nepřímých nákladů, které se vztahují k výrobě jako celku a jsou společné více druhům výkonů, jedná se o tzv. výrobní režii. (Vlčková, 2020, s. 48).

Volba ocenění zásob vytvořených vlastními činnostmi se odvíjí od charakteru výrobního procesu, zvolené technologie a doby výroby (Ryneš, 2022, s. 160). Oceňování zásob vlastní výroby ve výši celkových přímých nákladů, nebo přímých materiálových nákladů, se používá obvykle u výrob s krátkodobým nepřetržitým cyklem a hromadných a velkosériových výrob. Výrobní, případně i část správní režie, se zahrnuje do vlastních nákladů nejčastěji u malosériových a zakázkových výrob a výrob s dlouhým cyklem (Vlčková, 2020, s. 48).

Podle Ryneše (2022, s. 160-161) je při přiřazování nákladů na základě kalkulačního vzorce důležité, aby účetní jednotka přesně specifikovala obsah složek tohoto vzorce. Provede-li účetní jednotka ve struktuře kalkulačního vzorce změnu, bere se to jako změna účetní metody. Dále Ryneš popisuje tuto základní strukturu kalkulačního vzorce pro ocenění zásob vlastní výroby:

1. přímé mzdy
2. přímý materiál
3. ostatní přímé náklady
4. výrobní režie

= vlastní náklady výroby

3.1.3 Reprodukční pořizovací cena

Podle § 25 odst. 5 zákona o účetnictví se v případě reprodukční pořizovací ceny jedná o cenu, za kterou byl majetek pořízen v době, kdy se o něm účtuje. Jedná se tedy o hodnotu, za kterou by si účetní jednotka mohla majetek v současnosti pořídit. Obvykle se stanovuje odborným odhadem znalce (Andrlík et al., 2022, s. 61).

Reprodukční pořizovací cenou se oceňují bezúplatně pořízené zásoby, přebytky zásob zjištěné inventarizací, odpad a zbytkové produkty vrácené z výroby (Vlčková, 2020, s. 49).

3.2 Oceňování zásob k rozvahovému dni

K rozvahovému dni lze zásoby ocenit:

- **historickou cenou** – tato cena je shodná s oceněním zásob při jejich pořízení. Je však nutno posoudit, zda není nutné k zásobě vytvořit opravnou položku.
- **reálnou hodnotou** – toto ocenění se používá v některých specifických situacích, například při přeměně společností (Šteker a Otrusinová, 2021, s. 80).

3.3 Oceňování zásob při vyskladnění

Způsob oceňování zásob při vyskladnění musí být stanoven ve směrnici účetní jednotky. Pro různé druhy zásob může účetní jednotka použít odlišné metody oceňování (Sedláček et al., 2017, s. 40). Zásoby lze při výdeji ocenit jednou z následujících metod:

3.3.1 FIFO (first in, first out)

Podstata této metody je patrná již z jejího názvu – „první dovnitř, první ven“. U metody FIFO se oceňují vyskladňované zásoby vždy v ceně zásoby, která byla přijata na sklad nejdříve, dokud nebudou všechny zásoby v této ceně využity. Poté se použije ocenění druhé nejstarší zásoby a postup se znovu opakuje (Law, 2010, s. 192).

Pokud je metoda FIFO použita v období růstu cen, budou starší zásoby levnější než ty novější. Dojde tedy ke snížení nákladů na tyto zásoby, což má za následek zvýšení zisku z jejich prodeje i celkového výsledku hospodaření. Tento efekt je ale zeslaben, protože účetní jednotka musí vyskladněné zásoby nahradit zásobami za vyšší ceny. V případě klesajících cen je efekt opačný (Warren, 2015, s. 231).

3.3.2 Vážený aritmetický průměr

Tento způsob se používá u zásob, které se liší pouze pořizovacími cenami (*Meritum*, 2020, s. 156). Účetní jednotka může zvolit, zda bude používat aritmetický průměr periodický či proměnlivý (Andrlík et al., 2022, s. 68).

V případě periodického průměru se celkový stav zásob na skladě za sledované období v peněžních jednotkách vydělí toutéž veličinou vyjádřenou v měrných jednotkách. Zjistí se tak průměrná cena na jednu měrnou jednotku. Takto stanovená průměrná cena se používá po celé následující období, které však nesmí být delší než 1 měsíc. V případě proměnlivého průměru je výpočet stejný, průměr se ale nepočítá za období, ale přepočítává se po každé dodávce do skladu (Andrlík et al., 2022, s. 68).

3.3.3 Pevná cena

Při použití pevné ceny se účet zásoby rozdělí do tří analytických účtů. Na první účet se příjem zásoby i její výdeje účtují ve stanovené pevné skladové ceně. Na druhý analytický účet se zachycují rozdíly mezi pevnou a skutečnou cenou. Na vrub tohoto účtu se účtuje v případě, že je skutečná cena vyšší než pevná cena, v opačném případě se účtuje ve prospěch tohoto účtu. Na poslední analytický účet se účtují vedlejší pořizovací náklady, které se vyskladňují zároveň s vyskladněním zásoby v pevné ceně (Chalupa et al., 2020, s. 158).

V okamžiku stanovení pevné ceny se obvykle vychází z předpokládaných pořizovacích cen a z cen již známých. Ve vnitřním předpise účetní jednotky lze stanovit, že dojde ke změně výše pevné ceny v případě, že odchylky od ní dosahují určité výše (Louša, 2012, s. 20).

3.4 Tvorba opravných položek k zásobám

Opravné položky upravuje ČÚS č. 005. Účtuje se o nich v případě, že došlo pouze k dočasnému, nikoli trvalému, snížení hodnoty majetku. Je tak zajištěno dodržení zásady opatrnosti. Pokud je na základě údajů z inventarizace zjištěno, že je prodejní cena zásob snížena o prodejní náklady nižší, než je hodnota zásob v účetnictví, musí se zásoby v účetnictví vykázat v této nižší ceně. Toto snížení se vyjadřuje tvorbou opravné položky k dané zásobě. O opravných položkách lze účtovat ke dni sestavení účetní závěrky, ale také průběžně, v závislosti na rozhodnutí účetní jednotky (Skálová et al., 2021, s. 74).

Snížení hodnoty zásob a nutnost tvorby opravné položky nastává například u sezónních zásob, u starých a neprodejných zásob nebo dojde-li ke změně výrobního programu a zásoby zůstanou dlouho ležet na skladě (Vlčková, 2020, s. 61).

Tvorba opravné položky se účtuje na vrub nákladů na účet ve skupině 55 – *Tvorba a zúčtování opravných položek*, a ve prospěch účtu ve skupině 19 – *Opravná položka k zásobám*. Opravné položky jsou následně v rozvaze vykázány ve sloupci *Korekce* u dané zásoby. Pokud je v dalším období při inventarizaci zjištěno, že již pominuly důvody pro tvorbu opravné položky, opravná položka se rozpustí opačným zápisem na účty, na které byla původně zaznamenána její tvorba (Skálová et al., 2021, s. 75). Opravná položka však nemusí být celá rozpuštěna, ale může dojít pouze k úpravě její výše – zvýšení či snížení (Meritum, 2020, s. 79). Podle § 25, odst. 1, písmena v), zákona o daních z příjmů není tvorba opravných položek k zásobám daňově uznatelným nákladem.

Pokud by snížení hodnoty zásoby bylo trvalé, nelze na něj tvořit opravnou položku. Trvalé snížení se projeví přímo snížením majetkového účtu zásoby souvztažně se zaúčtováním nákladu. V případě trvalého snížení jsou tyto zásoby obvykle buď prodány se slevou, darovány, nebo zlikvidovány (Meritum, 2020, s. 79).

4 INVENTARIZACE ZÁSOB

Inventarizace majetku a závazků je nedílnou součástí účetní uzávěrky, tedy souboru činností, které musí účetní jednotka provádět na konci období. Postup inventarizace a účtování inventarizačních rozdílů je upraven jak v zákoně o účetnictví, tak ve vyhláškách k tomuto zákonu, v Českých účetních standardech a ve vnitropodnikových směrnících účetní jednotky (Šteker a Otrusinová, 2021, s. 231).

Ze zákona o účetnictví vyplývají v souvislosti s inventarizací následující povinnosti:

- určit osoby odpovědné za provedení inventury,
- stanovit termín provedení inventarizace,
- provést všechny tři etapy inventarizace – inventuru, srovnání skutečnosti s účetním stavem a případně tvorbu opravných položek,
- sestavit inventurní soupisy, které splňují náležitosti stanovené zákonem,
- stanovit a zúčtovat inventarizační rozdíly,
- uložit inventarizační dokumenty po dobu pěti let (Louša, 2018, s. 40-41).

Cílem inventarizace je, aby stav majetku a závazků zobrazený v účetnictví odpovídal skutečnému stavu těchto veličin. Inventarizace je tedy zásadním prvkem pro naplnění zásady věrného a poctivého zobrazení a spolehlivosti účetních informací (Králová a Hejret, 2022, s. 64).

Z hlediska termínu uskutečnění lze inventarizaci dělit na:

- **periodickou** – provádí se k okamžiku sestavení účetní závěrky,
- **průběžnou** – provádí se v termínu stanoveném účetní jednotkou, tedy kdykoli během účetního období, podle potřeby účetní jednotky (Chalupa et al., 2020, s. 338).

Možnost průběžné inventarizace je u zásob využívána často, například ve velkoskladu (Louša, 2012, s. 161). Pro provádění průběžné inventarizace u zásob však musí být dodržena podmínka, že zásoby jsou evidovány podle druhů, míst uložení, nebo hmotně odpovědných osob (Svobodová, 2018, s. 244).

4.1 Příprava inventarizace

Organizace postupů při přípravách a provádění inventarizace je v pravomoci účetní jednotky. Měla by být upravena vnitropodnikovým předpisem, a to s ohledem na velikost podniku a na množství a druhy inventarizovaných aktiv a pasiv (Svobodová, 2018, s. 125).

4.1.1 Vnitřní směrnice o inventarizaci

Vnitropodniková směrnice by měla konkretizovat provedení inventarizace v účetní jednotce s cílem dodržet ustanovení zákona, zajistit průkaznost stavu majetku a reálnost jeho ocenění a zabezpečit funkci ochrany majetku a odpovědnosti za něj. Vnitřní směrnice by měla obsahovat zejména přesné vymezení inventarizovaného majetku a závazků, stanovení orgánů zajišťujících inventarizaci a jejich odpovědností a pravomocí, způsoby zjišťování a následného zaznamenávání skutečného stavu, stanovení způsobu projednávání výsledků inventarizace. Při tvorbě inventarizačních směrnic je nutné brát v úvahu i ostatní vnitropodnikové předpisy, jako dohody o hmotné odpovědnosti, nebo stanovené normy přirozených úbytků (Svobodová, 2018, s. 144).

4.1.2 Inventarizační komise

Nejpozději do okamžiku zahájení inventury se musí zřídit inventarizační komise. Inventarizační komise odpovídá za provádění inventarizace. Musí mít nejméně dva členy. Ve větších organizacích může být zřízeno i více inventarizačních komisí pro různé druhy majetku (Svobodová, 2018, s. 152-153). Mezi hlavní úkoly inventarizační komise patří mimo jiné sestavování harmonogramu inventarizačních prací, tvorba pokynů k provádění inventarizace, vedení evidence o provádění jednotlivých inventur, informování příslušného vedoucího pracovníka účetní jednotky o výsledcích inventarizace a sestavení inventarizační zprávy (Svobodová, 2018, s. 159).

4.2 Inventura

Zjišťování skutečného stavu pro potřeby inventarizace je prováděno inventurou. Rozlišujeme dva druhy inventury:

- **fyzickou** – používá se pro ty druhy majetku, u nichž lze jejich stav posoudit vizuálně, například počítáním, změřením či zvažením,
- **dokladovou** – používá se tam, kde z podstaty majetku nelze provést inventuru fyzickou, například u stavu peněz na bankovním účtu, pohledávek a závazků (Šteker a Otrusinová, 2021, s. 232).

Vzhledem k tomu, že jsou zásoby hmotnou složkou majetku, provádí se u nich fyzická inventura (Sedláček et al., 2017, s. 43). Podle Králové a Hejreta (2022, s. 64) se při inventuře posuzuje nejen množství jednotlivých položek, ale také jejich kvalitativní charakteristiky,

což zahrnuje například posouzení správnosti ocenění majetku a posouzení dalšího využití aktiv v podniku. Na tomto základě se k jednotlivým položkám majetku mohou vytvořit opravné položky.

4.3 Inventarizační rozdíly u zásob

Po provedení inventury se porovná inventurou zjištěný skutečný stav majetku se stavem evidovaným v účetnictví. Pokud účetní stav neodpovídá skutečnému stavu, došlo ke vzniku inventarizačního rozdílu. Mohou nastat tyto situace:

- skutečný stav je nižší než účetní stav – vzniklý rozdíl se označuje jako **manko**,
- skutečný stav je vyšší než účetní stav – vznikl **přebytek** (Vlčková, 2020, s. 112).

Vzniklé rozdíly se zaúčtují do účetního období, ve kterém se inventarizace provádí (Vlčková, 2020, s. 112). Pokud dojde ke vzniku inventarizačního rozdílu, účetní jednotka by měla prošetřit příčiny vzniku těchto rozdílů. Mezi nejčastějšími příčinami vzniku manka a přebytků bývá opomenutí zaúčtování dokladu nebo záměna zásob při příjmu či výdeji ze skladu (Dvořáková, 2017, s. 74).

4.3.1 Účtování inventarizačních rozdílů u zásob

Zjištěné manko se účtuje ve prospěch majetkového účtu zásoby a zároveň do nákladů na vrub účtu *Manka a škody* ve skupině 54 (Sedláček et al., 2017, s. 48).

Zjištěný přebytek zvyšuje stav zásob zápisem na vrub účtu zásoby a zároveň ovlivňuje výnosy, bývá zachycen na účtu *Jiné (ostatní) provozní výnosy*. Přebytek nakupovaných zásob lze zachytit také ve prospěch nákladového účtu *Spotřeba materiálu* či *Prodané zboží*, dojde tedy ke snížení nákladů (Šteker a Otrusinová, 2021, s. 82). Přebytek zásob vlastní výroby se účtuje jako zvýšení majetkového účtu a snížení nákladů na účtu *Změna stavu zásob vlastní činnosti* (Šteker a Otrusinová, 2021, s. 84).

4.3.2 Normy přirozeného úbytku

U některých druhů zásob je na základě jejich fyzikálních vlastností pravděpodobné, že u nich i přes řádnou péči nevyhnutelně vznikají ztráty. Tyto ztráty mohou vznikat nezávisle na lidské činnosti (například rozprášení, vysychání), nebo v důsledku pravděpodobných a častých lidských chyb (například rozbití) (Dušek, 2018, s. 8). V těchto případech se jedná o přirozený úbytek zásob neboli manko do normy. Tento typ manka se účtuje stejně jako běžná spotřeba těchto zásob (Dvořáková, 2017, s. 74).

Způsob a metoda stanovení norem mank není vymezena žádným závazným předpisem (Dušek, 2018, s. 72). Normy si stanovuje sama účetní jednotka. Stanovené normy by měly minimálně jednou ročně podléhat revizi a případně se upravit, aby odpovídaly současným podmínkám (Dušek, 2018, s. 71). Měrnou jednotkou pro stanovení výše normy může být jak procento z určeného základu, tak i absolutní částka v korunách, nebo množství v naturálních jednotkách (např. kilogramy, kusy) (Dušek, 2018, s. 66).

5 EVIDENCE ZÁSOb

5.1 Podstata a druhy účetních dokladů

Jednou z podstat vedení účetnictví je zásada dokladovosti. Na účetní doklady se zachycují hospodářské operace, které v podniku nastaly. Právě na základě účetních dokladů jsou pak tyto operace zaznamenány do účetního systému. Účetní doklady si účetní jednotka vytváří sama na základě různých podkladů, jako jsou například stvrzenky či faktury (Králová a Hejret, 2022, s. 20).

Na základě účetního dokladu lze kdykoli vyhledat a prokázat zaúčtování transakce. Doklady tedy zajišťují průkaznost účetnictví, umožňují kontrolu správnosti účetních zápisů a mohou být také důkazem při soudních sporech či daňových řízeních (Dvořáková, 2017, s. 54).

Hospodářské operace představují pohyb a tím i změnu stavu jednotlivých položek majetku a závazků. Účetní jednotka musí doklady zachycující tyto operace vyhotovit bez zbytečného odkladu. Účetní doklady se dělí na dvě skupiny:

- **vnější účetní doklady** – tyto doklady vznikají na základě interakce účetní jednotky s jejím okolím, příkladem jsou pokladní doklady či výpisy z účtu,
- **vnitřní účetní doklady** – používají se pro zachycení operací, které se udály pouze v rámci účetní jednotky, typickým příkladem jsou příjemky, výdejky či převodky (Chalupa et al., 2020, s. 35).

V zákoně o účetnictví jsou stanoveny tyto základní náležitosti účetních dokladů:

- označení účetního dokladu – název dokladu musí charakterizovat jeho obsah,
- popis účetního případu a označení jeho účastníků,
- celková částka v penězích nebo cena za měrnou jednotku a počet těchto jednotek,
- okamžik vyhotovení účetního dokladu,
- okamžik uskutečnění účetního případu, pokud byl odlišný od data vyhotovení,
- podpis osob odpovědných za účetní případ a za jeho zaúčtování (Dvořáková, 2017, s. 55).

5.2 Doklady zachycující pohyb zásob

Účetní jednotka musí mít vždy přehled o stavu svého majetku a závazků, proto musí sledovat také jejich změny a bezodkladně je zobrazit v účetnictví. Do účetních knih lze provést zápis

pouze na základě účetního dokladu. Aby tedy mohla účetní jednotka zobrazit v účetní evidenci aktuální stav svých zásob, zachycuje pohyby svých zásob na interních dokladech nazývaných příjemky a výdejky (Andrlík et al., 2022, s. 59).

Jakmile je do skladu doručena dodávka zásob, skladník zkontroluje její obsah na základě dodacího listu. Poté přijme zásobu na sklad a vystaví **příjemku**, kterou také podepisuje. V okamžiku výdeje zásob ze skladu pak skladník vystaví **výdejku**. (Andrlík et al., 2022, s. 59).

Dalším dokladem souvisejícím s pohybem zásob je také **převodka**. Ta slouží jako důkazní prostředek při převodu zásob z jednoho skladu do druhého, nebo se používá pro převod zásob z výroby zpět na sklad v rámci jedné účetní jednotky (Andrlík et al., 2022, s. 59).

Podle Svobodové (2018, s. 243) by příjemky a výdejky měly obsahovat zejména tyto údaje:

- název organizace,
- pořadové číslo dokladu,
- účel – důvod, proč byl výdej či příjem proveden (např. číslo zakázky, objednávky),
- vydávající útvar a přejímající útvar,
- kód podle platné jednotné klasifikace,
- název zásoby,
- vydané/přijaté množství,
- měrná jednotka a cena za měrnou jednotku,
- datum a podpisový záznam osoby vyhotovující doklad, přijímající doklad a schvalující doklad.

5.3 Skladní karty

Na skladních kartách se vede analytická evidence pro jednotlivé druhy či skupiny zásob (Kovanicová, 2012, s. 265). Ze skladních karet musí být podnikatel schopen ke dni zjišťování skutečného stavu prokázat skutečný stav zásob jak v měrných jednotkách, tak v penězích (Dušek a Sedláček, 2021, s. 68).

Skladní karta je účetní knihou analytických účtů. Veškeré záznamy na ni jsou prováděny na základě účetních dokladů, tedy příjemek, výdejek, případně převodek (*Meritum*, 2020, s. 82).

Skladní karty mají zpravidla dvě části:

- **identifikační část** – jednoznačně identifikuje druh skladovaných zásob (údaje jako název, typ, místo uložení, skladní číslo),
- **údaje o pohybu a stavu zásob** (*Meritum*, 2020, s. 82).

Skladní karty obsahují zejména:

- označení zásob,
- datum pořízení,
- datum vyskladnění,
- výše ocenění,
- údaje o množství (Vlčková et al., 2021, s. 48).

5.4 Požadavky na účetní evidenci

Skálová et al. (2021, s. 30) uvádí, že pokud je účetní evidence vedena prostřednictvím výpočetní techniky, musí alespoň jedna účetní kniha obsahovat údaje umožňující kontrolu návaznosti jednotlivých účetních zápisů na údaje z dokladů.

Výpočetní technika používaná v účetní jednotce musí být dále schopna zajistit poskytnutí výstupů z účetnictví v písemné formě, a to pro účely daňové kontroly, ověření účetní závěrky auditorem, nebo z důvodu vztahu k bance (Skálová et al., 2021, s. 30).

Účetní doklady a účetní knihy je účetní jednotka povinna uchovávat po dobu pěti let od konce období, ke kterému se vztahují (Skálová et al., 2021, s. 31).

6 SKLADOVÁNÍ

6.1 Definice a funkce skladování

Bozarth a Handfield (2016, s. 239) definují skladování jako jakoukoli činnost, jejíž podstatou je uskladňování, balení, organizování, třídění nebo sdružování zboží či materiálu. Dále tito autoři uvádí, že důvody podniku pro skladování jsou snížení nákladů na dopravu a na zásoby, zvýšení provozní flexibility a zkrácení dodací lhůty pro zákazníky.

Sklad plní několik základních funkcí:

- **vyrovnávací funkce** – při rozdílném materiálovém toku z hlediska času či množství,
- **pojistná funkce** – ochrana před riziky souvisejícími se zásobováním i odbytem,
- **kompletační funkce** – přizpůsobování sortimentu specifickým požadavkům zákazníků,
- **spekulační funkce** – spekulace související s vývojem cen při zásobování i při prodeji,
- **technologická funkce** – zaměřuje se na kvalitativní změny skladových materiálů související s návazným výrobním procesem (Klapita a Ližbetin, 2010, s. 13).

Hlavní funkci skladů u výrobních podniků představuje zejména zabezpečení plynulého přísunu materiálu do výroby a uskladňování výrobků vhodným způsobem do okamžiku prodeje (Klapita a Ližbetin, 2010, s. 13).

6.2 Skladové operace

Mezi nejdůležitější činnosti prováděné ve skladu patří:

- příjem zboží,
- uskladnění zboží,
- příjem objednávky od odběratele,
- vychystání zboží,
- expedice zboží (Oudová, 2013, s. 51).

Do oblasti příjmu zboží se řadí celá řada činností, například práce s dodacími listy, vyložení vozidla, fyzická kontrola dovezeného zboží i jeho kontrola kvalitativní, přesun zboží na místo určení (Oudová, 2013, s. 51).

Objednávky od odběratelů jsou evidovány v informačním systému podniku a průběžně postupovány k vyřízení skladovými pracovníky (Oudová, 2013, s. 51).

Richards (2018, s. 82) řadí mezi důležité skladové operace také inventarizaci zásob a úpravy zásob za účelem jejich zhodnocení. Úpravami zásob za účelem jejich zhodnocení se rozumí aktivity, které zlepšují či zkrášlují produkty pro konečné zákazníky. Příkladem může být dozrávání určitých druhů zásob (př. vína), montáž zboží a další úpravy zboží pro potřeby konečného zákazníka (Mangan a Lalwani, 2016, s. 191).

6.3 Členění skladů

Sklady lze členit podle různých hledisek, například dělení podle fáze hodnototvorného procesu (vstupní sklady, mezisklady, odbytové sklady), podle správy skladu (vlastní sklady, cizí sklady), podle ochrany před počasím (skladování v budovách či na nekrytých plochách), či podle stupně centralizace (Dupal, 2018, s. 113).

Jedním z nejčastějších je členění podle druhů uskladněných zásob na:

- sklady zásob materiálu a surovin,
- sklady rozpracované výroby (mezisklady),
- sklady hotových výrobků,
- sklady náradí a výrobních pomůcek,
- sklady odpadu (například odřezků, pilin),
- sklady obalů (Dupal, 2018, s. 114).

6.4 Faktory ovlivňující počet skladů

Množství skladů, které podnik potřebuje, závisí především na čtyřech nákladových faktorech. Podnik musí vybrat nejefektivnější počet skladů v porovnání se vzniklými náklady. Tyto nákladové faktory jsou následující:

- **náklady související se ztrátou prodejní příležitosti** – tyto náklady je velmi obtížné předvídat. Závisí na odvětví, do kterého podnik patří, dále také na konkrétním výrobku a zákazníkovi,
- **náklady na zásoby** – tyto druhy nákladů se zvyšují s růstem počtu skladů,
- **náklady na skladování** – čím více má podnik skladů, tím větší jsou také skladovací náklady,

- **přepravní náklady** – s růstem počtu skladů tyto náklady nejprve klesají, od určitého počtu skladů však začínají opět stoupat, a to z důvodu vysokých nákladů na vstupní a výstupní dopravu (Lambert, Stock a Ellram, 2005, s. 289-290).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

1 PŘEDSTAVENÍ SPOLEČNOSTI XYZ, A. S.

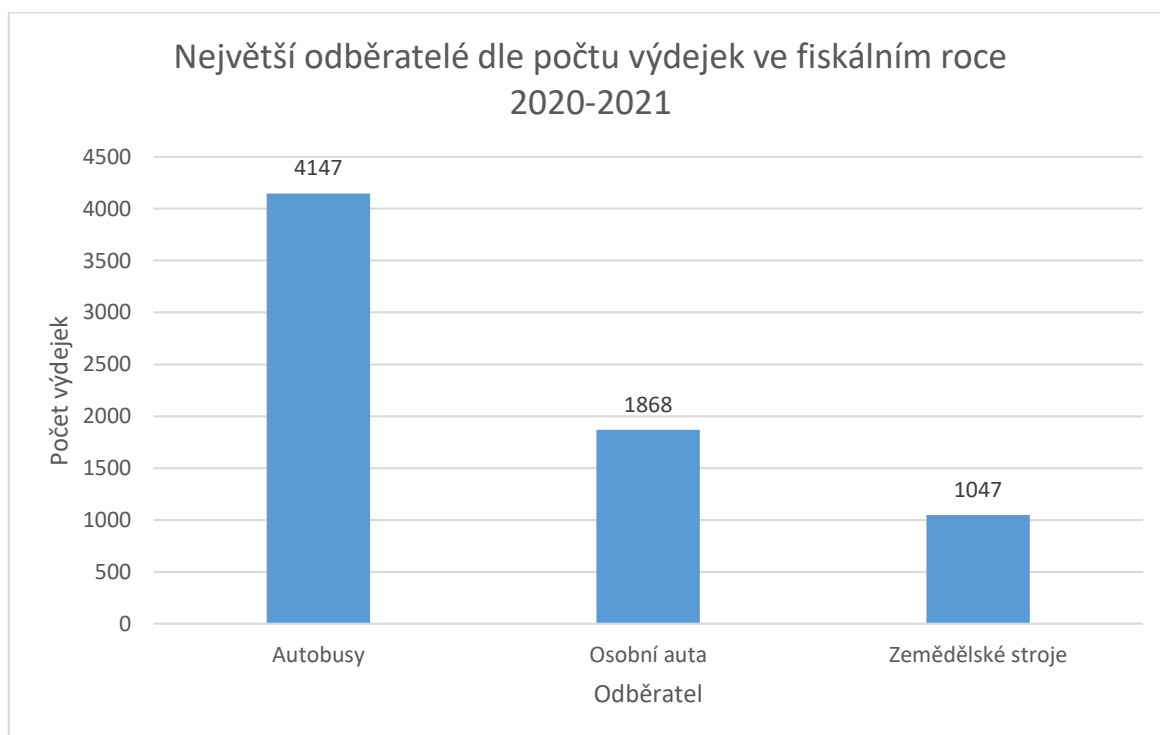
1.1 Základní údaje o společnosti

Společnost XYZ, které se tato bakalářská práce týká, je akciovou společností. Účtuje ve fiskálním roce, který trvá od 1. 3. do 30. 9. V současnosti však firma přechází na účtování v roce kalendářním.

Podnik na trhu funguje již přes třicet let. Během své existence několikrát změnil název i majitele. Jedná se o velký podnik, který má v současné době cirká 350 zaměstnanců a jeho průměrný roční obrat se pohybuje na úrovni 1 miliardy korun.

Předmětem podnikání dle obchodního rejstříku je zpracování gumárenských směsí a výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona. Společnost se zaměřuje na sériovou výrobu velkoplošných plastových dílů pro nákladní a osobní automobily, autobusy a zemědělské stroje. Firma proto spolupracuje především se zákazníky z automobilového průmyslu. Přehled největších odběratelů podle počtu výdejků hotových výrobků je znázorněn v následujícím grafu. Odběratelé jsou představováni typy produktů, které vyrábí.

Obrázek 2 Graf znázorňující největší odběratele firmy XYZ dle počtů výdejků ve fiskálním roce 2020-2021 (vlastní zpracování)

Firma klade důraz na rozvoj firemní kultury a vytváření bezpečného a přátelského pracovního prostředí. U svých zaměstnanců podporuje zvyšování kvalifikace a osobní rozvoj. Při výrobě je brán zřetel na ochranu životního prostředí a dodržování vysoké kvality produktů, což pomáhá zabezpečovat implementace norem ISO.

1.2 Výrobní technologie

Podnik používá výrobní technologie pro sériovou výrobu. Mezi nejdůležitější výrobní postupy patří:

- **Technologie RIM**

Jedná se o technologii reaktivního vstřikování, kdy se směs vstříkne přímo do výrobní formy. Podle velikosti vyráběného dílu se používá buď DCPD-RIM, PU-RIM, nebo PA-RIM.

- **Technologie SMC**

SMC je metoda lisování, kterou vzniká materiál ve formě plátu s obsahem skelných vláken, z něhož se tvarují požadované díly. Tyto díly se dále upravují.

- **Vakuové tvarování**

Podstata této nízkonákladové technologie spočívá v tom, že se plastové desky otisknou do formy pod vlivem vakua.

- **Lakování**

Podnik nabízí možnost lakování jak ručního, tak pomocí robotické linky. Během procesu jsou používány ekologicky šetrné technologie, které výrazně omezují emise škodlivin do ovzduší.

Firma provádí také následnou úpravu plastových dílů pomocí technologie CNC, montáž a lepení dílů a ultrazvukové sváření.

2 ZÁSoby VE FIRMĚ XYZ, A.S.

Zásoby u firmy XYZ, a. s. tvoří přibližně 47 % všech aktiv. V následující tabulce je vyobrazeno procentuální složení jednotlivých druhů zásob na základě rozvahy k 30. 6. 2020.

Tabulka 1. Procentuální složení zásob firmy XYZ k 30. 6. 2020 (vlastní zpracování)

Druh zásoby	Podíl
Materiál	53 %
Nedokončená výroba a polotovary	27 %
Výrobky	16 %
Zboží	4 %
Zásoby celkem	100 %

Více než polovinu všech zásob tvoří materiál, přibližně pětinu nedokončená výroba a polotovary a 16 % hotové výrobky. Zboží představuje pouhé 4 %, což odpovídá skutečnosti, že se jedná o výrobní firmu.

2.1 Materiál

Materiál v podniku je rozdělen do skupin podle toho, při jakém výrobním procesu se používá. Skupiny materiálu spolu s jeho konkrétními druhy jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 2. Skupiny a druhy materiálu ve firmě XYZ (vnitropodnikové údaje firmy XYZ)

Skupina materiálu	Druhy materiálu
Materiál obalový	kartonové krabice, proložky, pásky, plastové, dřevěné, kovové a ostatní obaly
Materiál pro vakuové tvarování	materiál ABS, ABS/PC, ABS/PMMA, PS, PS/PE, PE, PETG, PMMA, ASA, PVC, PC, PP*
Materiál pro vstřikování	PA originál, PA drtě, Xenoy, ABS originál, PVC, PE, PP, drtě a ořezy ABS, PSPE, PS, PE, PVC, PP*, odpady Nyrim
Materiál lakovací	barvy, laky, plniče, ředidla, tužidla, odmašťování, čističe, brusivo
Materiál montážní	šrouby, matice metrické, vruty do plechu, plastů, normové díly kovové (př. nýt), normové díly nekovové, výkresové díly kovové a nekovové, tmely, lepidla, materiály pro RFQ
Materiál pro RIM	Nyrim, polyuretan, DCPD, plniva, běče, pigmenty, separátory
Materiál pro vakuové tvarování	SMC materiál
Ostatní pomocný materiál	rozpuštědla, primery, aktivátory, oleje, ochranné pracovní pomůcky, čisticí materiál, reklamní předměty, laboratorní materiál, nářadí

**Zkratky představují různé typy převážně plastových materiálů, které se používají ve výrobním procesu.*

2.2 Polotovary

Polotovary jsou v účetnictví podniku rozděleny podle výrobních procesů, během nichž vznikají. Dělí se na polotovary:

- IM, zális IM,
- RIM, RIM složka A, RIM složka B, zális RIM,
- SMC,
- VF,
- lakovaný polotovar (např. laminát),
- polotovar z kooperace (přepřacovaný materiál),
- dělená deska.

2.3 Výrobky

Stejně jako přechozí typy zásob, i výrobky se v rámci účetnictví dělí podle výrobních postupů na:

- výrobek RIM,
- výrobek SMC,
- výrobek VF (vaku),
- výrobek IM (vstříkování)
- výrobek laminát.

Konečným výrobkem podniku jsou převážně exteriérové plastové díly na dopravní prostředky nebo zemědělské stroje jako například kapoty a spoilery, dále také interiérové díly do automobilů či autobusů.

2.4 Zboží

Zboží ve firmě představují zejména náhradní díly a příslušenství do automobilů a autobusů.

3 ÚČTOVÁNÍ ZÁSOb VE FIRMĚ XYZ, A.S.

3.1 Oceňování zásob

Ve firmě se materiál i zboží oceňují cenou pořízení včetně vedlejších pořizovacích nákladů. Zásoby vlastní výroby, tedy výrobky, nedokončená výroba a polotovary, se oceňují na úrovni přímých nákladů. Tyto náklady zahrnují přímé materiálové náklady, přímé mzdové náklady a dále výrobní režie. Výrobní režie, které se skládají z režijního materiálu, energie, výrobních služeb a odpisů, jsou rozvrhovány na základě předpokládané kapacity linek. Pro zásoby vlastní výroby se používá tento kalkulační vzorec:

Tabulka 3 Kalkulační vzorec zásob vlastní výroby firmy XYZ (vnitropodnikové údaje firmy XYZ)

Typ nákladů
1. Přímý materiál
2. Materiálová režie (napočtena procentuálně z přímých materiálů spotřebovaných na jednotlivých střediscích)
3. Kooperační náklady
4. Přímé mzdy
5. Náklady pracoviště
6. Výrobní režie (napočtena procentuálně z přímých mezd a nákladů pracoviště na jednotlivých střediscích)

3.2 Postup při rozpouštění oceňovacích odchylek

V praxi firmy dochází ke vzniku cenových odchylek, a to v případě, že se předem stanovená cena zásoby na objednávce odlišuje od ceny, kterou dodavatel fakturuje. Na tento rozdíl se vytváří finanční příjemka. V účetním systému firmy se následně tyto částky, ať už kladné či záporné, navazují na příjemku té zásoby, které se rozdíl týká – tento postup se nazývá *likvidace příjmů*. Cenová odchylka se tak objeví na majetkovém účtu dané zásoby souvztažně s kalkulačním účtem pořízení zásob.

Při následném výdeji zásob ze skladu se na tyto odchylky tvoří finanční výdejka.

3.3 Účtování o pořízení a úbytku zásob

O skladových zásobách je účtováno způsobem A.

Při nákupu zásob se účtuje na stranu Má dáti účtu 111200 - *Pořízení materiálu* a 131200 - *Pořízení zboží* souvztažně s účtem závazkovým, případně pokladnou. Při následném převzetí zásob na sklad se pak materiál či zboží z účtu pořízení přeúčtují na účet 112 (*Materiál*) v

odpovídajícím analytickém členění dle druhu materiálu, případně na účet 132 (*Zboží*) analyticky členěném dle druhu zboží.

Pro změnu stavu zásob vlastní výroby se používají účty skupiny 58, tedy účet 582100 – *Změna stavu polotovarů*, 583100 – *Změna stavu výrobků*, nebo 583800 – *Změna stavu reklamních výrobků RIM*. Jako změna stavu zásob vlastní činnosti se účtuje i vzniklý odpad z ABS desek. Tento odpad vzniká během výrobního procesu, následně se drtí a poté přijímá na sklad.

Nedokončená výroba se zaznamenává na účty 121 – *Nedokončená výroba* a 581 – *Změna stavu nedokončené výroby*, které jsou dále analyticky rozčleněny podle použitých technologií ve výrobě.

Při výdeji zásob do spotřeby se používá metoda FIFO. U neúčtních skladů, které se používají jen pro evidenční účely, se vyskladňuje v průměrných cenách – jedná se například o sklad kancelářských potřeb, reklamních výrobků nebo fiktivní sklad na služby. Výdej zásob se účtuje vždy na příslušné nákladové účty.

3.4 Tvorba a rozpouštění účetních opravných položek

Tvorba opravných položek souvisí s pomaloobrátkovými zásobami a nadměrnými zásobami. Na skladě dochází pravidelně ke kontrole obratu zásob – zjišťuje se, zda u daných zásob došlo v určeném období k pohybu. Tato kontrola probíhá prostřednictvím standardní šablony Informačního systému (IS) Noris, která vybere ty položky zásob, u kterých v daném období k pohybu nedošlo. Tyto informace se zpracují v programu Microsoft (MS) Excel. Využitelnost pomaloobrátkových zásob, s přihlédnutím k jejich zastaralosti, je dvakrát ročně vyhodnocována. U některých druhů zásob odpovědné osoby také pravidelně kontrolují jejich expirační dobu. Následně je rozhodnuto, zda bude zásoba zpracována ve výrobě, prodána či zlikvidována.

V případě, že zásoby nebudou zlikvidovány, vytvoří se k nim nedaňová opravná položka na zastaralost. V okamžiku, kdy dojde k prodeji, likvidaci, či spotřebě zásoby, bude opravná položka pro zastaralost rozpuštěna.

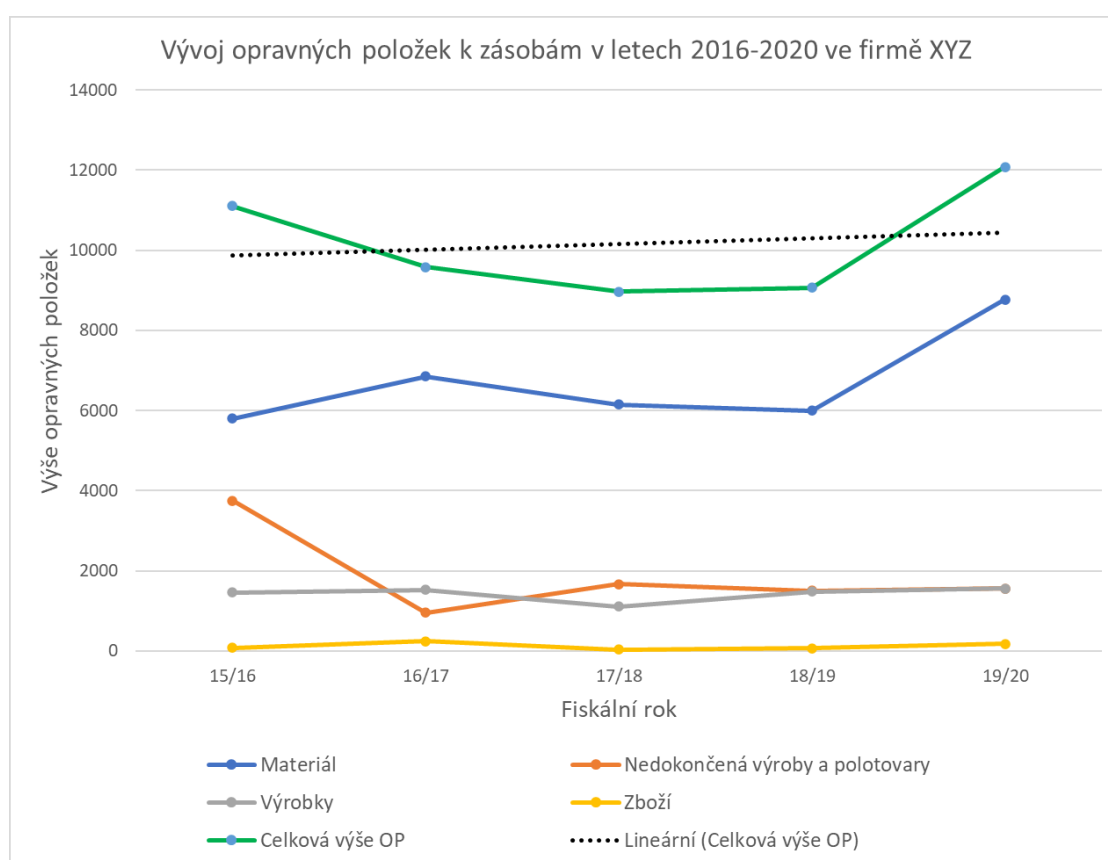
3.4.1 Vývoj výše opravných položek

Stav opravných položek společnosti podle účetních závěrek v posledních pěti zveřejněných fiskálních letech byl, vždy k 31. březnu daného roku, v této výši:

- 2016 – 11 100 tis. Kč,
- 2017 – 9 585 tis. Kč,
- 2018 – 8 971 tis. Kč,
- 2019 – 9 066 tis. Kč,
- 2020 – 12 075 tis. Kč.

V následujícím grafu je znázorněno, jak se v jednotlivých letech měnila celková výše opravných položek i jejich výše u jednotlivých druhů zásob.

Obrázek 3 Graf znázorňující vývoj opravných položek v posledních pěti fiskálních letech ve firmě XYZ (vlastní zpracování)

Zatímco u výrobků a zboží byla výše opravných položek stabilní a v průběhu let se výrazně neměnila, u nedokončené výroby a polotovarů došlo k výraznému poklesu výše opravných položek mezi prvními dvěma analyzovanými roky. Ve fiskálním roce 17/18 se výše opravných položek k polotovarům a nedokončené výrobě opět zvýšila, ale jejich výše už nebyla tak výrazná jako v roce 15/16.

Výrazně nejvyšší opravné položky jsou tvořeny k materiálu, což je způsobeno i tím, že materiál je největší složkou zásob. U opravných položek k materiálu také dochází k největším výkyvům. Zatímco v předchozích letech (s výjimkou roku 16/17) docházelo

spíše ke snižování opravných položek k materiálu, v roce 19/20 došlo k jejich výraznému nárůstu. Vliv na tento růst lze pravděpodobně přičítat již vlivu počátku pandemie koronaviru. Z celkového vývoje opravných položek u jednotlivých druhů zásob lze usuzovat, že největší fluktuace obrátivosti je u materiálu. Právě materiál má největší vliv na celkovou změnu výše opravných položek, a tím pádem také na pokles celkové hodnoty zásob. Na základě trendu výše celkových opravných položek (přímka Lineární) lze pozorovat postupné mírné zvyšování celkové výše opravných položek ve firmě XYZ.

4 SKLADOVÁNÍ VE FIRMĚ XYZ, A.S.

4.1 Druhy skladů

Vzhledem k náročnosti výroby a množství zásob hraje skladování ve firmě XYZ důležitou roli. Podnik má přes 60 skladů, některé z nich jsou dále rozděleny na podsklady. Sklady jsou označeny číselně, případně kombinací písmena a čísla, například:

- 100 – Sklad materiálu,
- 101 – Sklad neuvolněného materiálu a zboží (reklamace),
- 102 – Sklad neuvolněných polotovarů,
- 300 – Sklad zboží,
- N200 – Sklad hotových výrobků.

4.2 Inventarizace skladových zásob

Ve skladech zásob se pravidelně ke konci účetního období provádí inventarizace.

Před samotnou inventarizací se stanoví inventarizační komise, jejímž předsedou je vedoucí finančního oddělení. Zbytek komise se skládá ze zaměstnanců výrobního úseku a kooperací. Tito zaměstnanci jsou rozděleni do skupin podle druhu a umístění zásoby, která bude inventarizována. Data provedení jednotlivých fází inventarizace, postupy a činnosti v rámci inventarizace, včetně odpovědných osob za tyto činnosti, jsou stanoveny v metodických pokynech.

4.2.1 Průběh inventarizace skladových zásob

Inventarizace probíhá během několika dní:

- **První den inventarizace**

Na začátku inventarizace se ukončí výdej skladových zásob, realizují se všechny převodky a ukončí se otevřené výrobní příkazy. Následně se vytvoří inventurní seznamy zásob. Poté je zahájena fyzická inventura.

- **Další dny inventarizace**

V dalších dnech pokračuje fyzická inventura. Vždy se jí musí účastnit minimálně 2 osoby, jedna zná umístění ve skladu a druhá nezávislá. Všechny položky, které již byly

inventarizovány, se musí barevně označit štítkem či fixou, aby nebyly chybně zaznamenány dvakrát a nevznikl tak nechtěný přebytek.

Ve skladech se zásobami, které jsou označeny EAN štítky (sklady polotovarů a hotových výrobků), se inventura provádí PDA čtečkami. Pomocí čteček se načítají jednotlivé obaly.

Provádí se také kontrola již inventarizovaných zásob. Namátkou se vyberou položky, které již prošly inventurou, a provede se jejich přepočítání. Tento přepočítání provádí jiná osoba, než původně tyto zásoby inventarizovala. Při každé inventarizaci je stanoven počet položek, které se musí takto překontrolovat. Pokud by žádná z položek neodpovídala, musela by se veškerá oblast daných zásob znovu přepočítat.

Po ukončení fyzické inventury jsou její výsledky zadány do systému Helios a je provedeno porovnání skutečně zjištěného stavu se stavem účetním. Na případné rozdíly jsou vytvořeny korekční inventurní doklady.

Na závěr celého procesu předseda inventarizační komise předloží konečný inventarizační zápis řediteli podniku. V případě zjištění nadbytečných zásob se provede jejich likvidace.

4.2.2 Normy přirozeného úbytku

U podnikových zásob jsou stanoveny normy přirozeného úbytku v podobě odchylek od standardů spotřeby. Odchylky od standardů jsou stanovovány v metodických pokynech pro inventarizaci zásob. Manko v rozsahu těchto odchylek je zaúčtováno do spotřeby.

U polotovarů, výrobků a zboží je stanovena norma přirozeného úbytku 2 % z celkového evidovaného počtu těchto druhů zásob. Tato norma byla stanovena na základě chybovosti při elektronické evidenci těchto zásob.

U lakovacího materiálu je možná odchylka od standardů v rozsahu 0-25 % v důsledku rozdílu hustoty materiálu a pracovního postupu operátora. Z téhož důvodu může vzniknout odchylka také u lepicího a tmelícího materiálu, a to v rozsahu 0-50 %.

V případě rimového materiálu vzniká odchylka od standardů 0-10 % z důvodu rozdílu hustoty materiálu, teploty, vlhkosti a nastavení forem.

U materiálu pro vakuovou výrobu dochází k odchylce od standardů v rozmezí 0-100 % vlivem rozdílu tloušťky a pracovního postupu operátora.

5 EVIDENCE ZÁSOb VE FIRMĚ XYZ, A.S.

5.1 Evidence v softwaru Helios Green

Ve firmě XYZ, a. s. se používá software Helios Green. Jedná se o komplexní účetní a manažerský software, pomocí něhož se ve firmě provádí veškeré účtování a evidence majetku a závazků. V systému se lze orientovat pomocí množství pořadačů, které se týkají jednotlivých podnikových složek majetku, závazků a podnikových informací, jako je například databáze obchodních partnerů nebo zaměstnanců. Jednotlivé pořadače lze v Heliosu vyhledat dle názvu, nebo podle čísla.

5.1.1 Kmenová karta zásob

Každá zásoba má přidělenou svou kmenovou kartu. Tato karta obsahuje základní informace o dané zásobě. Na následujícím obrázku je zobrazena část kmenové karty v systému Helios Green s názvem *Obecné* u materiálu karton.

Obrázek 4 Kmenová karta materiálu – část *Obecné* (Helios Green firmy XYZ)

The screenshot displays the 'Obecné' (General) tab of a material card in the Helios Green system. The card is for material MB1000001, identified as 'Karton 5VVL 750x280x550, klopový, šitý'. The form contains the following fields and values:

- Číslo: MB1000001
- CPA/CC: [empty]
- Název: Karton 5VVL 750x280x550, klopový, šitý
- Alternativní název: Karton 5VVL 750x280x550, klopový, šitý
- Doplň. název 2: [empty]
- Doplň. název 3: objedn. číslo
- Sazba DPH: 21,00
- Typ karty: Zboží, materiál
- Kód spotřební daně: [empty]
- Znak: [empty]
- Kategorie výpočtu SPD: [empty]
- MJ: ks
- Tuzemský kód DPH pro FV: P22
- Zahraniční kód DPH pro FV: P02
- Zahraniční kód DPH pro FV v rámci EU: EVZ
- Prefix kmenové karty: MB100
- Číslo CPA/CC: [empty]
- poznámka: klopový šitý

V části *Obecné* je obsaženo zejména:

- číslo zásoby,
- název zásoby,
- sazba a kód DPH,
- prefix kmenové karty,

- druh měrné jednotky.

Záložka *Obecné* je pouze první ze záložek kmenové karty. Kmenová karta obsahuje ještě další záložky s podrobnějšími informacemi o zásobě. Dalšími záložkami jsou:

- *Specifikace* – obsahuje údaje jako rozměry, hmotnost zásoby,
- *Dodávka a odběr* – obsahuje informace o dodavateli, odpovědné osobě, záruce,
- *Rozpady*,
- *Ceny + Splňování* – obsahuje výpočet průměrné ceny, odchylku splňování příjmů/výdajů,
- *Intrastat* – obsahuje informace např. o zemi původu,
- *Zastaralé* – zde je uvedena sazba spotřební daně, pokud byla na zásobu uvalena,
- *UDA* – obsahuje zejména informace o zákazníkovi.

5.1.2 Příjmy a výdeje zásob

Cesta zásob v podniku začíná jejich příjmem na sklad. Pokud se na sklad přijímají zásoby nakupované, v systému je již zavedena objednávka. Na základě této objednávky skladník v Heliosu vytvoří příjemku pomocí funkce *Vystavení návazné příjemky*.

Příjemka je nejprve ve fázi *zavedení* – v této fázi lze stále ještě upravovat a měnit množství zásoby, druh pohybu zásoby i veškeré další údaje v příjemce.

Jakmile skladník doklad upraví do potřebné podoby, převede ho do stavu *realizováno*. V této fázi již doklad ovlivňuje stav skladu a nelze jej upravovat. Doklad je připraven k zaúčtování.

Následně doklad musí být zaúčtován. To provede buď automaticky systém, nebo skladová účetní.

Na následujícím obrázku je podoba příjemky v systému Helios Green, v tomto případě se jedná o příjemku materiálu.

Obrázek 5 Příjemka materiálu (Helios Green firmy XYZ)

The screenshot shows a software interface for creating a material receipt form. The form is titled "Formulář UDA" and contains various fields for data entry. The "Stav" (Status) is set to "Zavedeno" (Entered). The "Datum" (Date) is 20.07.2021 00:00. The "Druh" (Type) is 201, "Sklad" (Warehouse) is 120, and "Útvar" (Plant) is 140. The "Zboží" (Goods) table at the bottom shows one item: Ergoclear bezb. la, with a quantity of 10 liters and a price of 530,2500. The "Vztahy" (Relations) pane on the right shows a list of related items and actions.

ř	v	Podkla	Číslo zboží	Zboží	Množství v	MJ	v MJ	Množství v	Zá	Kontrol	Jednotková c	Cena základ	Kód DP	Saz
1	1	2067004	ML1000120	Ergoclear bezb. la	10	ltr	Zada	10	ltr	0	530,2500	5 302,50		21

Tato příjemka byla vytvořena v červenci roku 2021. Příjemka je ve stavu *Zavedeno*, což znamená, že údaje v ní lze stále ještě upravovat. Položka *Druh* představuje druh skladového pohybu, kterým příjemka vznikla, druh pohybu specifikuje důvod vzniku příjemky. V tomto případě se jedná o pohyb č. 201, tedy příjem materiálu na sklad na základě dodacího listu. Materiál byl přijat na sklad 120, což je sklad lakovny. Na příjemce je také uveden konkrétní útvar podniku, kterému materiál náleží – jedná se o útvar, který provádí část výrobního procesu lakování. Prefix čísla zboží ML100 znamená, že přijatým materiálem je barva či lak, což následně potvrzuje i název zboží. Mimo údaje zachycené na obrázku 5 obsahuje příjemka také například informace o platebních či dodacích podmínkách a jména osob, které provedly zavedení, realizování a zaúčtování příjemky.

Analogickou podobu a náležitosti v systému jako příjemky mají také výdejky.

6 ANALÝZA SKLADOVÝCH POHYBŮ

Tato část práce se bude věnovat analýze skladových pohybů ve firmě XYZ.

Nejdříve je třeba vysvětlit význam těchto pohybů v systému pro účetnictví. Každá zásoba má přiděleno své specifické číslo. Toto číslo zásoby začíná tzv. prefixem kmenové karty. Prefixy se označují pomocí kombinace čísel a písmen, např. u materiálu karton je prefix MB100. Důležité je, že pomocí prefixu se propojuje daná zásoba s tzv. účtovací skupinou zboží. Skupiny zboží v softwaru Helios Green firmy XYZ jsou v následující tabulce:

Tabulka 4 Seznam účtovacích skupin zboží firmy XYZ (vnitropodnikové údaje firmy XYZ)

Číslo skupiny	Název
111	Materiál pro RIM
121	Materiál pro vstřikování
131	Materiál pro vakuové tvarování
141	Materiál pro lakovnu
151	Montážní materiál
161	Obalový materiál
170	Materiál XY*
171	Ostatní pomocný materiál
172	Pracovní a ochranné pomůcky
174	Reklamní předměty
175	ND pro RIM
176	ND pro klas. vstřikování
177	ND pro VAKU
178	ND pro lakovnu + ostatní
500	Polotovary
611	Hotové výrobky RIM
612	Hotové výrobky klasické
613	Hotové výrobky vakuované
614	Hotové výrobky laminátové
621	Hotové výrobky RIM – vývoz
622	Hotové výrobky klasické – vývoz
623	Hotové výrobky vakuované – vývoz
624	Hotové výrobky laminátové – vývoz
700	Zboží
710	Zboží – vývoz
770	Zboží XY*
900	Vratné obaly

*Pozn.: XY představuje předchozí název podniku.

Při tvorbě příjemky či výdejky je, kromě čísla zásoby, do systému zadáno číslo pohybu, které představuje, o jaký konkrétní druh příjmu či výdeje se jedná. Například zda se jedná o příjem materiálu, výdej zboží, převod na jiný sklad, nebo manko. Právě kombinace čísla

pohybu spolu s číslem skupiny zboží ovlivňuje, na které účty bude tento pohyb zaúčtován. Jednotlivým kombinacím čísel pohybu a účtovacích skupin zboží jsou přiděleny kontace.

Kontace je skupina čísel, které je přidělen účtovací předpis – jeden účet na straně Má dáti a další účet na straně Dal. Kontace tedy stanovuje, na jaké účty bude daný účetní pohyb (případ) zaúčtován.

Jako konkrétní příklad celého tohoto procesu lze uvést přijetí materiálu pro lakovnu. Skladník obdrží materiál spolu s dodacím listem. Při tvorbě příjemky z nabídky v systému Helios vybere odpovídající skladový pohyb, tedy 201 – *Příjem materiálu dle dodacího listu (DL)*. Příjemku skladník vytvoří s vyznačením čísla zásoby, které je prostřednictvím svého prefixu napojeno na účtovací skupinu zboží, která má v tomto případě číslo 131. V systému je kombinaci pohybu č. 201 se skupinou zboží číslo 131 přiřazena kontace číslo 000003. Tato kontace je nazvaná *Příjem materiálu dle dodacího listu – vakuové tvarování*. Účetní předpis dané kontace obsahuje účet 112131 – *Materiál – vakuování* na straně Má dáti a účet 111200 – *Pořízení materiálu* na straně Dal. Po zaúčtování tedy dojde k nárůstu množství materiálu k vakuování na skladě a zároveň je ovlivněn kalkulační účet pořízení materiálu. V systému je tedy správně zaznamenáno, k čemu ve skutečnosti došlo.

Při tvorbě příjemky či výdejky Helios vždy nabídne seznam pohybů. Skladník i účetní specializující se na účtování skladových zásob mají také k dispozici v papírové podobě přehled skladových pohybů, které jsou v podniku používány, pro rychlejší orientaci při zadávání pohybů. Tento přehled je rozdělen podle jednotlivých druhů zásob a dále podle toho, zda se jedná o pohyb představující příjem zásob či jejich výdej. V následující analýze se bude nejprve vycházet ze skladových pohybů na základě tohoto přehledu skladových pohybů. Pohyby z přehledu budou případně doplněny o další pohyby, které jsou zavedeny v účetním systému.

6.1 Materiál – příjmy

6.1.1 Pohyb č. 201 – Příjem materiálu dle DL

Tímto pohybem se evidují veškeré příjmy materiálu na základě dodacích listů. Podle množství příjmků vytvořených tímto pohybem je patrné, že pohyb 201 je používán velmi často.

Celkem deset kombinací tohoto pohybu a skupin zboží má přidělenou kontaci. Účtování je vždy obdobné, na straně Dal je účet 111200 (případně 111300 pro vedlejší náklady), na

straně Má dáti je účet 112 (*Materiál*), u každé kontace je však tento účet analyticky odlišen podle druhu zboží. U dvou kontací se účtování, včetně analytického odlišení účtu 112 zcela shoduje. Rozdíl je ale v názvu kontace, která představuje popis účetního případu – jednou se jedná o ostatní pomocný materiál, podruhé je kontace nazvána jako příjem reklamních předmětů. Pro obě tyto věci se používají stejné analytické účty, neboť reklamní předměty svůj vlastní analytický účet nemají. Ovšem vzhledem k tomu, že reklamní předměty jsou samostatnou skupinou zboží, bylo by vhodné pro ně vést i samostatný analytický účet.

U každé kontace jsou předpisy rozděleny do tří částí podle typu ceny. Jednotlivé typy cen jsou:

- **cena evidenční** – cena, ve které je materiál přijímán na sklad před přijetím faktury,
- **částka cenového rozdílu** – jedná se o rozdíl mezi evidenční cenou a cenou na faktuře (pokud vznikl),
- **částka dodatečných nákladů** – jedná se o vedlejší náklady vzniklé při pořízení zásoby.

Dodatečné náklady se narozdíl od ceny evidenční a cenového rozdílu zachycují na účet 111300.

Kromě kombinace pohybu 201 s materiálovými skupinami 111-174, je v systému i kombinace se skupinou zboží 500 – *Polotovary*. Název předpisu je *Příjem materiálu dle DL – RIM béče*, ovšem není mu přidělena žádná kontace. Míchání béců je jeden z procesních kroků při výrobě, vzniká při něm barvivo (béč), kterým se barví výrobky z materiálu Nyrim.

6.1.2 Pohyb č. 202 – Příjem neuvolněného materiálu

Zde se vyskytuje specifický pojem neuvolněný materiál. Jedná se o takový materiál, u kterého byla při přejímce zjištěna vada. Byl sice na sklad přijat, ale musí být dále zkoumán oddělením kvality. Název neuvolněný materiál však může být pro skladníky poněkud matoucí. Proto by bylo účelné změnit název tohoto pohybu, například na příjem poškozeného materiálu nebo příjem materiálu ke kontrole.

U těchto příjemek bývá v systému přiložen dokument, který konkretizuje vadu materiálu.

Tento pohyb se vždy týká skladu 101, což je sklad pro reklamace. Ze skladu 101 se vadné zboží vrací dodavatelům. Pokud dodavatelé reklamaci uznají a zašlou náhradní dodávku, toto nové zboží už není přijímáno na sklad 101, ale na sklad, kam se tento materiál ukládá.

Příjem neuvolněného materiálu se účtuje stejně jako příjem materiálu dle DL, používá se tedy účet 111200 na Dal a na Má dáti účet 112. V analytické evidenci účtu 112 je pouze odlišeno, že se jedná o neuvolněný materiál, proto je mu přidělen specifický pohyb.

Kontace v kombinaci s tímto pohybem je přidělena skupinám zboží 111-161, dále skupině 171, která představuje pomocný materiál.

Přestože v názvu pohybu je materiál, v Heliosu je tento pohyb přiřazen i u zboží (skupiny 700). Účtování v tomto případě je 132100/131200. V přehledu skladových pohybů, který mají skladníci k dispozici, se ale tento pohyb u zboží nevyskytuje.

6.1.3 Pohyb č. 203 – Příjem – náhrada reklamace

Účtování u tohoto pohybu je stejné, jako v předchozích případech, dochází ke zvýšení stavu na skladě (na Má dáti účet 112) souvztažně se zachycením na kalkulačním účtu pořízení (na Dal). Příjemky pohybu 203 v systému se nikdy netýkají skladu 101, přestože se jedná o sklad reklamační. Je to právě z toho důvodu, že reklamované zboží se sice ze skladu 101 odesílá zpět dodavatelům, ale případná náhrada od dodavatele jde přímo na sklad konečného určení.

Kontace v kombinaci s tímto pohybem je přidělena skupinám zboží 111-161, 171-172, a také reklamním předmětům (172).

Pohyb týkající se reklamace by bylo účelné zřídit také pro zboží, neboť zboží je předmětem nakupovaným a dále prodávaným. Přesto však žádné ze skupiny týkající se zboží (700-770) není přidělen předpis pro náhradu reklamace. V případě nutnosti by tak tento pohyb nebylo možné u zboží zaúčtovat.

6.1.4 Pohyb č. 401 – Příjem recyklátu z výroby

Pomocí tohoto pohybu se účtuje o přijetí materiálu typu drtě a odřezky, nejčastěji se jedná o odpad z ABS desek. Jedná se o materiál vytvořený vlastní činností.

Účtování probíhá pomocí účtu *Aktivace materiálu a zboží* (585), který se opět analyticky odlišuje podle toho, kterého výrobku se týká. Účet 585xxx (xxx představuje analytiku) je tedy na straně Dal. Zároveň se zvýší množství na skladě zápisem na účet 112xxx. Kontace pro tento pohyb je u skupin materiálu 111-131.

6.1.5 Pohyb č. 407 – Návrat materiálu z výroby

Použití tohoto pohybu znamená, že materiál byl z nějakého důvodu vrácen zpět na sklad, přestože byl předtím vydán do spotřeby. Například, když se po výdeji při výrobě zjistí, že materiálu bylo vydáno víc, než bylo spotřebováno, nebo že došlo k poruše stroje.

Návrat materiálu se účtuje jako snížení spotřeby – účet 112xxx na Má dáti a účet 501 (*Spotřeba materiálu*) na Dal s analytickým členěním dle druhu materiálu. Pohyb má přidělenou kontaci od materiálové skupiny 111 po skupinu 174.

V systému u tohoto pohybu najdeme i popis účetního předpisu u polotovarů (skupiny 500), tento popis je *příjem polotovarů (popřípadě reklamace)*. Tato kombinace má ale jen popis a žádnou přidělenou kontaci, takže ji systém nemůže zaúčtovat.

6.1.6 Pohyb č. 411 – Návratka – inventurní doklad

Toto je další pohyb, u kterého dochází k vyrušení nákladů, na straně Dal je vždy odpovídající nákladový účet a na straně Má dáti účet skladu. Používá se u průběžné inventury skladů při vzniku přebytku.

U skupin zboží 111-161, 171, 177, 178, které se týkají materiálu a náhradních dílů, je předpis 112xxx/501xxx.

Kromě materiálu je ale tento pohyb v systému spojen i s výrobky a polotovary, přestože v přehledu skladových pohybů není tento pohyb u tohoto typu zásob uveden. V Heliosu je u skupin výrobků 611-624 přidělena u pohybu č. 411 kontace 000107, která má předpis 123100/583100. Tato kontace je ale v systému zařazena mezi nepoužívané kontace. Pokud by firma chtěla pohyb účtovat u výrobků, měla by se tato kontace zařadit mezi kontace používané.

Naproti tomu u tohoto pohybu ve spojení se skupinou 500 – *Polotovary*, je kontace s předpisem na Má dáti 122100 a na Dal 582100, označená jako *příjem polotovarů na sklad*. Tato kontace není zařazena mezi nepoužívanými, ale tento pohyb, stejně jako u výrobků, není pro polotovary v přehledu uveden.

6.1.7 Pohyb č. 419 – Převod materiálu z jiného skladu – saldo

Tento pohyb se používá pro převod materiálu z jednoho skladu do dalšího s pomocí účtu *Vnitřní zúčtování* (395), který je analyticky rozčleněn. U pohybu je vypsáno, že se jedná buď

o převod materiálu ze skladu 100 do jiného skladu, nebo převod materiálu ze skladu 100 na sklad 120.

Používají se účty 112xxx (členěno podle druhu materiálu) na straně Má dáti souvztažně s účtem vnitřního zúčtování 395400 s názvem *Meziskladové převody – saldo*. Přiřazenou kontaci najdeme u skupin 111-172.

Protikladem k tomuto pohybu je výdejový pohyb č. 519.

6.1.8 Pohyb č. 620 – Příjem neuvolněného materiálu na 101 - saldo

Tento pohyb se používá k převodu vadného materiálu na reklamační sklad 101. Narozdíl od pohybu č. 202 (*Příjem neuvolněného materiálu*) se tímto pohybem převádí materiál, který byl již uskladněn ve skladu určení. Nepoužívá se zde tedy účet porřízení (111200), ale účet vnitřního zúčtování 395xxx. Přestože se ale tento pohyb přímo týká skladu 101, byl podle příjemek použit i u příručních skladů materiálu. V budoucnu by se mělo dbát na to, aby byl tento pohyb účtován skutečně pouze se skladem, který má v názvu.

Zároveň je k tomuto pohybu připojen i návazný pohyb č. 610, který je výdejovým protikladem tohoto pohybu. Díky tomu, že je pohyb č. 620 navázán na pohyb č. 610, se vždy při tvorbě výdejky na toto zboží automaticky nabídne tento přidělený návazný pohyb.

Pohyb je spojen se skupinami zboží 111, 131-161 a 171 a účtovací předpis je s účtem 112xxx na Má dáti a účtem 395401 s názvem *Meziskladový převod ze skladu 100 na 101 saldo* na Dal.

Přestože v přehledu skladových pohybů není tento pohyb zařazen u zboží, v systému je u pohybu č. 620 a skupiny zboží 700 přiřazena kontace s účtováním 132100 na Má dáti a účtem 395402, který se nazývá *Meziskladové převody – konsignační sklad saldo*, na straně Dal.

6.2 Materiál – výdejky

6.2.1 Pohyb č. 301 – Odprodej materiálu nebo recyklátu

Prodej materiálu či recyklátu se účtuje na Má dáti do nákladů na účet 542300 *Prodané suroviny* souvztažně s účtem 112xxx. Účet 112 se opět analyticky rozlišuje podle druhu materiálu, který byl prodán, takže má každá skupina materiálu jinou kontaci.

Účtovací předpis pro tento pohyb je zaveden u skupin zboží 111-161 a 171-172.

Přestože v přehledu skladových pohybů není pohyb č. 301 přidělen polotovarům, ale pouze materiálu, v systému je účtovací předpis s č. 301 i u skupiny 500 - *Polotovary*. Tento předpis má popis *Odprodej materiálu nebo recyklátu RIM* a účtuje se jako 582100 - *Změna stavu polotovarů* na Má dáti souvztažně s účtem 122100 - *Polotovary vlastní výroby*. Kontace tedy umožňuje zaúčtovat prodej polotovaru vlastní výroby, pokud by k němu došlo. Pohyb č. 301 by tedy správně měl být uveden i v přehledu pohybů u polotvarů.

6.2.2 Pohyb č. 302 – Odprodej materiálu ABC

Jedná se o specifický pohyb, který představuje odprodej konkrétního materiálu firmě ABC. Toto obchodní partnerství bylo tak významné, že má firma ABC založen svůj vlastní analytický nákladový účet a vytvořen vlastní pohyb. Účtovací předpis je 542301/112131. Účet 542301 se nazývá Prodej materiálu do ABC. Účet 112131 značí, že se jedná o vakuovací materiál.

Tento pohyb ale zřejmě ztratil svůj význam, protože ve výdejkách se již několik let nevyskytuje. Pohyb č. 302 by se tedy mohl vymazat z přehledu a v systému zařadit mezi nepoužívané.

6.2.3 Pohyb č. 305 – Výdej materiálu, zboží – reklamace

U tohoto pohybu se účtuje o výdeji materiálu ze skladu z důvodu reklamace. U většiny druhů materiálu je na straně Má dáti účet 111200 a na straně Dal účet 112xxx představující snížení množství materiálu na skladě. U dvou kontakcí spojených s tímto pohybem se ale účtuje se 112xxx na Má dáti a 111200 na Dal (tedy jako příjem, zvýšení stavu skladu), ovšem se záporným znaménkem. U těchto kontakcí je nastaveno opačné znaménko, částky se tedy zaúčtují s mínusem. Kontace se záporným znaménkem jsou označeny jako zrušení příjmu, což odpovídá způsobu jejich účtování. Stejně jsou ovšem označeny i ostatní kontace pohybu č. 305 bez záporného znaménka. V důsledku je však vše zaúčtováno odpovídajícím způsobem a není nezbytně nutné nastavení těchto předpisů sjednocovat.

Pohyb je spojen se skupinami materiálu 111-172. Předpis je také u skupiny výrobků 613 s účtováním 583100/123100. V přehledu skladových pohybů ale u výrobků tento pohyb napsán není. Totéž, co pro výrobky platí i pro skupinu 700 – *Zboží*. Ta má u pohybu č. 305 přidělenou kontaci s účtováním 131200/132100. Zboží se přímo vyskytuje v názvu tohoto pohybu, přesto v přehledu pohybů u zboží pohyb č. 305 není. Pohyb č. 305 by tedy měl být uveden v přehledu i u zboží.

6.2.4 Pohyb č. 311 – Manko – materiál

Další pohyb je určen pro zaúčtování případného manka. Manko u materiálu se účtuje na straně Má dáti na nákladovém účtu 549100 souvztažně s účtem materiálu (112).

Některým kombinacím druhu materiálu a pohybu č. 311 nebyla přidělena žádná kontace. Kontace se nachází pouze u skupin 131, 151, 161. Nelze tedy zaúčtovat manko například u skupin 111 či 121. Navíc je u všech skupin s přiděleným účtovacím předpisem na straně Dal účet 112151, tedy materiál pro montáž. Použitý materiálový účet tedy neodpovídá druhu materiálu v případě skupin 131 a 161. Je proto nutné přidělit kontace i ostatním skupinám materiálu a opravit již přidělené kontace, aby odpovídaly materiálu.

6.2.5 Pohyb č. 505 – Výdej materiálu – likvidace, vzorky, zkoušky

Předpis u tohoto pohybu se nazývá odpis materiálu na zmetky a je spojen se skupinami 111-178. Kromě materiálu se vyskytuje také u skupiny 700 - *Zboží* s předpisem názvem *Odpis materiálu na zmetky, likvidace*. V přehledu pohybů ale pohyb č. 505 u zboží uveden není.

Tento pohyb představuje výdej z jiného důvodu, než je spotřeba ve výrobě – například pro likvidaci nebo ke zkouškám kvality. Účtuje se stejně, jako běžný výdej do spotřeby, a to 501xxx na Má Dáti a 112xxx na Dal.

6.2.6 Pohyb č. 506 – Výdej materiálu – kooperace

Tento pohyb se použije, pokud se materiál využije ve výrobě v rámci kooperace. Týká se skupin 111-174.

Skupiny 172 a 174 nemají přidělené kontace, pouze je u nich vyplněn název předpisu. Těmto předpisům by se tedy měly buď přidělit kontace, nebo, pokud u těchto skupin dlouhodobě není pohyb používán, názvy předpisu odstranit.

Účtování je stejné, jako v případě výdeje do výroby.

6.2.7 Pohyb č. 507 – Výdej materiálu, náhradních dílů (ND) do výroby

U pohybu č. 507 se jedná o výdej materiálu do spotřeby v rámci výrobního procesu. Materiál jde tedy do nákladů na účet 501xxx a současně se sníží jeho stav na skladě. Předpis se vyskytuje u všech skupin materiálu a náhradních dílů.

6.2.8 Pohyb č. 508 – Výdej materiálu – míchání béců

V tomto případě se jedná o výdej materiálu používaném při jednom z procesních kroků výroby, kterým je tvorba barviva (béče).

Předpis je u skupin 111 a 161. Kontace je přidělena i u skupiny 131, ale není u ní žádný popis případu.

Účtování u pohybu č. 508 je shodné s účtováním běžného výdeje materiálu do spotřeby.

6.2.9 Pohyb č. 511 - Výdej materiálu – inventurní doklad

Tento skladový pohyb se používá při průběžných inventurách, pro narovnání skladových zásob v případě vzniku inventarizačního rozdílu. Účtuje se jako běžná spotřeba 501xxx na Má dáti a 112xxx (analytika podle druhu materiálu) na Dal.

V některých výdejkách pohybu č. 511 je uvedena poznámka, která vysvětluje smysl pohybu: *Skladový pohyb vygenerovaný z inventury. Tato výdejka nemá následný fyzický pohyb ve skladu. Jedná se o výdejku pro množství nad normovanou ztrátu.* Jedná se tedy o manko do normy přirozeného úbytku, čemuž odpovídá i účtování tohoto pohybu.

Pohyb č. 511 je přiřazen skupinám 111-700, s výjimkou skupin 170 (materiál XY) a 174 (reklamní předměty). Kromě materiálu je pohyb přiřazen i skupinám polotovarů, výrobků a zboží. Pro účtování jsou použity odpovídající účty běžně používané pro spotřebu těchto druhů zásob. V přehledu skladových pohybů ale kromě materiálu u žádné jiné zásoby pohyb č. 511 nenajdeme. I tento pohyb by se tedy měl doplnit do přehledu pohybů ke všem druhům zásob, kterých se týká.

U skupiny 700 – zboží je v souvislosti s tímto pohybem účtování opačné, a to 132100/504100, což představuje zvýšení stavu na skladě a snížení nákladů. Použitá kontace je stejná, jako u návratky (pohyb č. 411), což je pohyb opačný k pohybu č. 511. Toto chybné účtování je třeba opravit – správné zaúčtování je 504100/132100.

6.2.10 Pohyb č. 519 – převod materiálu na jiný sklad – saldo

K tomuto pohybu je návazný druh pohybu, a to pohyb č. 419 – *Převod materiálu z jiného skladu.* Také u tohoto pohybu se jedná o převod mezi sklady, kdy pohyb č. 519 představuje výdej materiálu ze skladu s cílem jej umístit na sklad jiný.

Vždy se používá na Má dáti účet 395400 spolu s účtem 112xxx podle jednotlivých druhů materiálu. Předpis se vyskytuje u skupin 111-172.

6.2.11 Pohyb č. 610 – Převod neuvolněného materiálu na 101 - saldo

Tento pohyb má návaznost s pohybem č. 620. Představuje výdej neuvolněného materiálu ze skladu konečného určení a převod tohoto materiálu na reklamační sklad 101. Účtuje se pomocí účtu vnitřního zúčtování s předpisem 395401/112xxx. Předpis mají skupiny 111-171, s výjimkou skupin 121 a 170.

Zatímco v přehledu skladových pohybů má pohyb č. 610 v názvu pouze materiál, v systému je v názvu také zboží. Stejně tak tomu bylo i u návazného pohybu č. 620. U skupiny 700 – *Zboží* je přidělený účtovací předpis pro tento pohyb s účtováním 395402/132100, takže jsou použity stejné účty, jaké byly u pohybu č. 620 a skupiny 700.

6.3 Zboží – příjmy

6.3.1 Pohyb č. 230 – Příjem zboží dle DL

Tento pohyb představuje příjem zboží na sklad. Na Dal je účet 131200, příp. 131300 (u dodatečných nákladů), na Má dáti je účet 132 – *Zboží na skladě a v prodejnách* s odpovídajícím analytickým členěním.

Účtovací předpis pro tento pohyb je nejen u skupin zboží 700, 710 a 770, ale také u skupiny materiálové 151, která představuje materiál pro montáže. Příjem montážního materiálu se běžně účtuje pohybem č. 201- *Příjem materiálu dle DL*. Protože se jedná o materiál, měl by se jeho příjem účtovat pouze s pohybem č. 201, nikoli s pohybem č. 230.

6.3.2 Pohyb č. 407 – Návrat zboží z výroby

Tento pohyb se vyskytl již u materiálu. Představuje vrácení zboží již dříve vydaného do výroby zpět na sklad. Vyskytuje se u všech skupin týkajících se zboží.

Účtování je jako snížení spotřeby, tedy snížení nákladů – účet 132100 na Má dáti a 504100 na Dal.

6.4 Zboží – výdejky

6.4.1 Pohyb č. 311 – Manko – zboží

Také tento pohyb se vyskytl již u materiálu. Používá se, pokud skutečný stav zboží na skladě je nižší než stav účetní – vzniklo manko. Pro účtování se používá nákladový účet 549 – *Manka a škody* na Má dáti a na Dal je účet 132 představující snížení stavu zboží na skladě.

U tohoto pohybu je v případě zboží, rozdíl od materiálu, účtování správně analyticky rozčleněno.

6.4.2 Pohyb č. 330 – Výdej zboží – prodej

Prodej zboží je účtován obdobně jako předchozí položky do nákladů na účet 504xxx a zároveň se zaúčtuje snížení stavu na skladě na účet 132xxx.

6.4.3 Pohyb č. 335 – Výdej zboží pro vlastní spotřebu, zkoušky

U výdeje zboží pro vlastní spotřebu nebo zkoušky se používají stejné účty jako u prodeje zboží, tedy 504xxx a 132xxx.

V případě tohoto pohybu u kontace skupiny 770 - *Zboží XY*, která má vlastní analytické označení, bylo použito stejného analytického označení jako u zboží běžného. U všeho zboží se tedy používají účty 504(či 132)100, přestože u zboží skupiny 770 se má používat analytické označení 170 místo 100.

6.5 Polotovary – příjemky

6.5.1 Pohyb č. 206- Příjem polotovarů na sklad

Tímto pohybem se zaznamenává přijetí polotovarů na sklad. Účtovací předpis je 122100 na Má dáti a 582100 na Dal. Kromě skupiny 500 - *Polotovary* jsou tomuto pohybu přiřazeny i skupiny týkající se výrobků (611-624). Účtování je u nich ale stejné, jako u skupiny 500. Použití pohybu č. 206 u těchto výrobních skupin se zřejmě týká případů, kdy daný výrobek je stále ještě nedokončen.

Zároveň se u tohoto pohybu vyskytuje i kombinace se skupinou 111, kdy popis je *návrat materiálu RIM z výroby*. Účtování je v tomto případě 112111 na Má dáti a 501111 na Dal. Pro návrat materiálu se ale využívá pohyb č. 407.

6.5.2 Pohyb č. 207 – Příjem neuvolněných polotovarů na sklad

Zde se jedná o stejný účetní případ jako u neuvolněného materiálu. V tomto případě se ale jedná o poškozené polotovary, které musí být dále přezkontrolovány.

S tímto pohybem je spojena pouze jedna kontace. Účtovací předpis je stejný, jako u pohybu č. 206: na Má dáti účet 122100 – *Polotovary vlastní výroby*, na straně Dal pak účet 582100 – *Změna polotovarů*.

Předpis pro tento pohyb je, podobně jako u předchozího pohybu, u skupin 500 a dále u skupin výrobků (s výjimkou skupin 612, 614, 622 a 624).

Protože u pohybu č. 202 - *Příjem neuvolněného materiálu* nejsou přiděleny žádné kontace polotovarovým ani výrobovým skupinám zboží, bylo by možné používat pohyb 202 i pro skupiny zboží z pohybu č. 207. V důsledku toho by na příjem všech neuvolněných druhů zásob byl používán pouze jeden pohyb, jako je tomu například u pohybu č. 311 – *Manko*.

6.5.3 Pohyb č. 405 – Příjem vzorků z výroby na sklad – polotovary

Tento pohyb má stejný účtovací předpis jako pohyb č. 206, tedy účet 122100 na Má dáti a 582100 na Dal. V tomto případě se jedná o příjem vzorků polotovarů.

Pohyb je přidělen pouze skupině 500, což je také jediná skupina zboží, která se týká polotovarů. Na základě vystavených příjemek v Heliosu není tento pohyb v posledních letech používán.

6.5.4 Pohyb č. 449 – Převod polotovarů na sklad – saldo

Jedná se o převod polotovarů ze skladu 603 na sklad 604. Při účtování v tomto případě je na Má dáti účet 122100 a na Dal je účet vnitřního zúčtování 395400. Kontace je přidělena jak skupině 500, tak skupinám výrobovým až po skupinu 624.

Tento pohyb souvisí s výdejovým pohybem č. 549 – *Převod polotovarů ze skladu – saldo*. Ale u pohybu č. 449 chybí vyznačení návaznosti na pohyb č. 549. U pohybu č. 549 tato návaznost vyznačena je.

6.6 Polotovary – výdejky

6.6.1 Pohyb č. 303 – Výdej vzorků – polotovary

S tímto pohybem souvisí výdej vzorků polotovarů. Tento výdej se účtuje prostřednictvím nákladového účtu 582100, který představuje změnu stavu polotovarů. Zároveň se účtuje snížení množství polotovarů zápisem na účet 122100 na stranu Dal.

Pohyb je přiřazen skupině 500, ale kromě toho je spojen i se skupinami výrobků. U výrobků se místo účtu 122100 používají majetkové účty výrobků.

6.6.2 Pohyb č. 306 – Výdej polotovarů ze skladu

Opět se jedná o výdej polotovarů ze skladu, tentokrát o běžný výdej v rámci výrobního procesu. Účtuje se jako o změně stavu zásob vlastní výroby 582100/122100. Tento pohyb je kromě skupiny 500 - *Polotovary* také spjat i se skupina výrobků 611-624.

Dále je jedním z účtovacích předpisů u tohoto pohybu i výdej materiálu do výroby RIM, který se účtuje na účtech 501xxx a 112xxx. Výdej materiálu se ale běžně účtuje pohybem pro výdej materiálu ze skladu.

6.6.3 Pohyb č. 307 – Výdej neuvolněných polotovarů ze skladu

Tento pohyb je sice v přehledu skladových pohybů, ale v systému již na výběr není, byl zařazen mezi neaktivní pohyby. Přesto byl v roce 2021 ještě zaúčtován.

6.6.4 Pohyb č. 311 – Manko – polotovary

Tento pohyb se používá pro zaúčtování manka u všech druhů zásob. V případě polotovarů je v účtovacím předpisu na Má dáti účet 549100 a na Dal účet 122100.

6.6.5 Pohyb č. 549 – Převod polotovarů ze skladu – saldo

V tomto případě se jedná o převod polotovarů mezi jednotlivými sklady. Pohyb je návazný k pohybu č. 449. Pohyb č. 449 je také u pohybu č. 549 vyznačen jako pohyb návazný. Účtuje se na účet 395400 na straně Má dáti a na účet 122100 na Dal.

Pohyb je přidělen stejným skupinám jako pohyb č. 449, tedy polotovarům i výrobkům. Všechny tyto skupiny ale mají přidělenou stejnou kontaci. Všechny se tedy účtují přes účet 122100, ať se jedná o polotovary či výrobky.

6.6.6 Pohyb č. 559 – Převod polotovarů ze skladu – saldo bez návratu

Tento pohyb se sice vyskytuje v přehledu skladových pohybů, ale v systému už byl zařazen mezi pohyby neaktivní a při zadávání pohybů do Heliosu již není na výběr.

6.6.7 Pohyb č. 779 - Likvidace dílů – polotovarů neshodných

Tento pohyb se používá v případě likvidace nekvalitních polotovarů. Přiřazen je opět skupinám zboží jak polotovarovým, tak výrobkovým – jedná se o skupiny 500 až 623 (kromě skupin 614 a 622). Účtuje se na Má dáti na účet 582100 a na Dal na účet 122100.

6.7 Výrobky – příjemky

6.7.1 Pohyb č. 420 - Příjem hotových výrobků na sklad

Pohyb č. 420 se používá po dokončení výrobního procesu produktu pro jeho přijetí na sklad. Tento pohyb se používá u všech výrobních skupin, tedy 611-624, ale je také u skupiny 500 – *Polotovary*. Na Má dáti je účet 123100 - *Výrobky* a na Dal účet 583100 – *Změna stavu výrobků*. Přestože se pohyb běžně používá, kontace tohoto pohybu je v rámci systému Helios zařazena mezi nepoužívanými kontacemi.

6.7.2 Pohyb č. 439 – Převod výrobků z jiného skladu – saldo

Tento pohyb se používá pro převod výrobků mezi sklady, podle popisu kontace konkrétně ze skladu označeného 200RT do skladu 220. Přestože je běžně pro meziskladový převod využíván účet vnitřního zúčtování 395400, v tomto případě je u většiny přiřazených skupin zboží (500-624) použito účtování jako u běžného příjmu, tedy 123100/583100. Stejně jako u předchozího pohybu je tato kontace zařazena mezi nepoužívanými.

Dále je u tohoto pohybu kontace přidělena ještě skupinám 151, 170 a 770, které se výrobků netýkají. Zde už je ale použito účtování prostřednictvím účtu 395400 spolu s účtem materiálu na skladě, a to ačkoli skupina 770 představuje zboží. Pro převod materiálu je využíván jiný skladový pohyb a pohyb č. 439 je určen výrobkům, proto by u pohybu č. 439 neměly být skupiny 151, 170, 770 přiřazeny.

6.8 Výrobky – výdejky

6.8.1 Pohyb č. 303 – Výdej vzorků – výrobky

Pohyb č. 303 se vyskytl již u polotovarů. V tomto případě se jedná o výdej vzorků výrobků, například z důvodu jejich testování. Na Má dáti je účet 583100 a na Dal účet 123100.

Kontace pro tento pohyb jsou přiděleny skupinám 611 až 623.

6.8.2 Pohyb č. 310 – Výdej výrobků do vlastní spotřeby

Pohyb č. 310 představuje výdej výrobků za účelem jejich spotřeby v rámci činnosti podniku, nejedná se tedy o výdej z důvodu prodeje. Výdej výrobků do vlastní spotřeby se účtuje jako 583100/123100. Kontaci mají přidělenou všechny skupiny výrobků, od 611 až po 624.

Kontace je přidělena také u skupiny 500 - *Polotovary*, ale přestože se jedná o polotovary, jsou v kontaci nastaveny stejné účty, jako u výrobků.

6.8.3 Pohyb č. 311 – Manko – výrobky

Stejně jako u materiálu, zboží a polotovarů, i u výrobků se používá pro manko pohyb č. 311. V kontaci je účet 549100 na straně Má dáti a účet 123100 na straně Dal. Předpis je u všech skupin výrobků.

6.8.4 Pohyb č. 320 – Výdej výrobků – prodej

Prodané výrobky se účtují na Má dáti do nákladů na účet 583100 a na Dal na 123100, tedy stejně jako výdej výrobků do vlastní spotřeby. Toto účtování je přiděleno všem výrobním skupinám.

Kromě toho je tomuto pohybu přidělena kontace i u skupiny 700 – *Zboží*. Tento předpis je nazván jako *Prodej zboží tuzemsko – konsignační sklad* a účtuje se stejně, jako prodej zboží u pohybu č. 330 (504xxx/132xxx). Důvodem vzniku této kombinace pohybů bylo zřejmě odlišení prodeje zboží z konsignačního skladu od běžného prodeje. Kombinace s výrobním pohybem ale není zcela logická, navíc použití tohoto pohybu pro zboží nelze odvodit ani z přehledu skladových pohybů, které má skladník k dispozici. Pokud by tedy bylo nutné tento druh prodeje odlišit, měl by na něj být založen samostatný pohyb, který by v přehledu skladových pohybů byl přidělen u zboží.

Dále je kontace přidělena i kombinaci pohybu č. 320 a skupiny 151, tato kombinace představuje odprodej montážního materiálu. Pro tuto situaci se ale běžně používá pohyb č. 301, není tedy nutné, aby kombinace skupiny 151 a pohybu č. 320 byla v systému, když ani název pohybu s odprodejem materiálu nesouvisí.

Poslední z nevýrobních skupin, které mají přidělenou kontaci u pohybu č. 320, je skupina 500 – *Polotovary*. Předpis představuje prodej výrobků RIM do zahraničí (vývoz). Stejný předpis i se stejným účtováním je ale už u skupiny 621, která přímo představuje výrobky RIM pro vývoz.

6.9 Ostatní skladové pohyby

6.9.1 Pohyb č. 539 - Převod výrobků na jiný sklad – saldo

Jedná se o pohyb, který systém nabídne při tvorbě výdejky, ovšem který není uveden v přehledu skladových pohybů. Jedná se přitom o navazující pohyb k pohybu č. 439, který v přehledu najdeme. Pohyb č. 439 je u č. 539 v systému přímo uveden jako pohyb návazný. Kontace s účtováním 583100/123100 je přidělena skupinám 500-624 a v rámci systému je zařazena mezi nepoužívané kontace. Podobně jako u pohybu č. 439 zde není použit účet 395, přestože se tento účet používá pro převody mezi sklady.

Kontace s účtováním 395402/132100 je u tohoto pohybu přiřazena pouze u skupin 700 a 770, tedy skupin pro zboží.

6.9.2 Pohyb č. 470 - Příjem zásob na N702 – saldo

Tento specifický pohyb se týká skladu N702, který je skladem pokooperačním. Účtování je 395405/111518 u skupin 500-624. Účet 111518 se nazývá *Pořízení zásob s kooperací*, účet 395405 je pak specifickým účtem pro převody ze skladu N702.

6.9.3 Pohyb č. 570 - Výdej zásob ze skladu N702 – saldo

Tento pohyb představuje výdej ze skladu N702 a stejně jako pohyb č. 470 je u skupin 500 až 624. V účtovacím předpise je na straně Má dáti účet č. 518818, který je analytickým členěním účtu *Ostatní služby* pro externí kooperaci. Na straně Dal je použit účet 395405.

6.9.4 Pohyb č. 300 – DL pro tuzemsko

Tento pohyb nemá přidělenou žádnou kontaci. Není určen pro zaúčtování samotného pohybu zásob, ale pouze pro tvorbu dokladu – dodacího listu – při výdeji zásob.

6.9.5 Pohyb č. 399 – DL pro zahraničí

Tento pohyb je obdobou pohybu č. 300 jen s tím rozdílem, že zásoby jsou v tomto případě prodávány do zahraničí.

7 ZHODNOCENÍ A DOPORUČENÍ K OPTIMALIZACI SKLADOVÝCH POHYBŮ

Rozbor pohybů ukázal, že vytištěný přehled skladových pohybů, který používají skladníci i účetní, se mírně odlišuje od nabídky skladových pohybů, kterou následně naleznou v systému, když do něj pohyb zadávají. V přehledu například chybí pohyby č. 570 a 470 a dále pohyb č. 539, přestože s ním související pohyb č. 439 v přehledu je. Naproti tomu některé pohyby z přehledu, například pohyb č. 559, se již nepoužívají, a systém Helios je při zadávání pohybů nenabídne. Bylo by proto vhodné přehled aktualizovat tak, aby odpovídal tomu, co je skutečně v systému firmy.

Dále bylo zjištěno, že u pohybu č. 511 a skupiny 700 jsou v kontaci použity správné účty, ale na opačných stranách. Toto účtování je třeba opravit.

Pohyb č. 302 – Odprodej materiálu ABC, se sice vyskytuje jak v přehledu, tak v systémové nabídce, ovšem již nějakou dobu není vůbec používán, proto by se mohl zařadit mezi nepoužívané pohyby.

Pohyb č. 311 – Manko se používá u všech druhů zásob. U materiálu však nemají všechny jeho skupiny přidělenou kontaci. U skupin s přidělenou kontací je tato kontace u všech shodná, takže analytické členění účtu 112 neodpovídá jednotlivým skupinám materiálu. Kontace u tohoto pohybu by tedy měly být doplněny a opraveny.

V případě zboží neexistuje žádný pohyb pro příjem či výdej zboží z důvodu reklamace (neuvolněného zboží). Proto by se příjem všech druhů neuvolněných zásob, doplněný o zboží, mohl shrnout pod jediný pohyb č. 202, který by nahradil i pohyb č. 207. Princip by byl tedy obdobný jako u pohybu č. 311.

U některých pohybů jsou přiděleny i jiné skupiny zásob, než kterých by se daný pohyb dle svého názvu měl týkat. U některých pohybů se vyskytují kontace bez popisu účetního případu, nebo je někde naopak vyplněn pouze popis a není přidělena žádná kontace. Toto by se mělo v systému opravit.

U pohybu č. 420, který představuje příjem výrobků na sklad, tedy jeden ze stěžejních pohybů ve firmě, je jeho kontace v Heliosu chybně zařazena mezi kontace nepoužívané.

Když skladník vytváří příjemku či výdejku, má na výběr vždy veškeré příjmy nebo výdeje u všech druhů zásob. V systému by se tedy mohlo zajistit, aby u každého skladu byly na

výběr jen pohyby, které by se tohoto skladu mohly týkat. Ubylo by tak pohybů, z nichž by skladník vybíral, a tak by se v nich lépe orientoval.

O ostatních zkoumaných oblastech zásob v podniku, tedy jejich oceňování, inventarizaci, tvorbě opravných položek a evidenci, lze konstatovat, že jsou v souladu s účetními postupy a metodami zpracovanými v teoretické části práce.

ZÁVĚR

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo provést analýzu skladových pohybů přednastavených v systému podniku z účetního hlediska a poskytnout návrhy na jejich optimalizaci.

V teoretické části nejprve byly zásoby představeny jako součást oběžného majetku a jeden z prvků koloběhu oběžného majetku. Byla vymezena definice zásob a jejich členění. Následující kapitola se zabývala způsoby účtování zásob. Nejprve byly vymezeny právní předpisy upravující účtování zásob, následně byly popsány jednotlivé způsoby účtování zásob při jejich přijetí, výdeji i v některých specifických situacích, které mohou v podniku nastat. Dále byly představeny možnosti oceňování zásob v podniku při pořízení zásob, při vyskladnění a k rozvahovému dni. V kapitole oceňování byla také vysvětlena problematika opravných položek k zásobám. Čtvrtá kapitola se zabývala inventarizací zásob, včetně účtování inventarizačních rozdílů a stanovení norem přirozeného úbytku zásob. Následně byla popsána evidence zásob včetně stanovení požadavků na účetní doklady a na způsob vedení a dobu uložení evidence. Poslední kapitola teoretické části této bakalářské práce se zabývala skladováním. Byly zde stručně vymezeny funkce skladů, činnosti prováděné ve skladu a některé možnosti členění skladů.

V praktické části byla nejprve představena firma XYZ, a.s. Byly vymezeny konkrétní druhy zásob ve firmě XYZ a postupy účtování zásob a jejich oceňování. Byla také provedena analýza vývoje opravných položek k zásobám v průběhu několika let. Dále byl popsán průběh inventarizace zásob ve firmě a následně evidence zásob vedená ve firemním softwaru Helios Green. Následovala hlavní kapitola praktické části této práce, a to analýza skladových pohybů. Pohyby zásob se rozumí příjmy a výdeje zásob z jednotlivých skladů a převody zásob mezi sklady z různých důvodů. Nejprve bylo vysvětleno, jakým způsobem se pohyby zásob zaznamenávají do systému a jak celý tento mechanismus funguje. Jednotlivé pohyby vedené v systému firmy byly popsány z účetního pohledu a byly u nich vymezeny případné nesrovnalosti.

Na závěr praktické části bylo stanoveno zhodnocení analýzy a doporučení na optimalizaci přednastavených skladových pohybů. Návrhy se týkaly například doplnění účtování pohybů, či zařazení některých pohybů mezi nepoužívané pohyby, a také sjednocení vytištěného přehledu pohybů, který mají k dispozici skladníci a účetní, s nabídkou pohybů v systému.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- ANDRLÍK, Břetislav et al. *Finanční účetnictví podnikatelského sektoru: pohled teorie a praxe*. Praha: Wolters Kluwer, 2022, 252 s. ISBN 978-80-7676-268-8.
- BOZARTH, Cecil C. a Robert B. HANDFIELD. *Introduction to operations and supply chain management*. Global edition. Boston: Pearson, 2016, 503 s. ISBN 9781292093420.
- DUPAL, Andrej. *Logistika*. Bratislava: Sprint 2, 2018, 287 s. ISBN 9788089710447.
- DUŠEK, Jiří. *Normy mank přirozených úbytků, úhynů zvířat a ztratného zásob: praktický návod s podklady na jejich určení*. Praha: Grada, 2018, 176 s. ISBN 978-80-247-2773-8.
- DUŠEK, Jiří. *Vnitropodnikové účetnictví: praktický návod s podklady na jeho zavedení*. 3., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2019, 136 s. ISBN 978-80-271-2544-9.
- DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2021*. 18. vydání. Praha: Grada, 2021, 152 s. ISBN 978-80-271-3106-8.
- DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Základy účetnictví*. 2., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 296 s. Účetnictví. ISBN 978-80-7552-892-6.
- HINKE, Jana a Dana BÁRKOVÁ. *Účetnictví 1: aplikace principů a technik*. 3., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2017, 144 s. ISBN 978-80-271-0331-7.
- HRUŠKA, Vladimír. *Účetní manuál pro podnikatelské subjekty, aneb, Průvodce účetními operacemi a účetní závěrkou: snadno a rychle*. 2. vydání. Praha: Grada, 2019, 640 s. ISBN 978-80-271-2245-5.
- CHALUPA, Rostislav et al. *Abeceda účetnictví pro podnikatele*. 17. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2020, 439 s. ISBN 978-80-7554-250-2.
- KLAPITA, Vladimír a Ján LIŽBETIN. *Sklady a skladovanie*. Žilina: Žilinská Univerzita v Žiline, 2010, 134 s. ISBN 978-80-554-0278-9.
- KOVANICOVÁ, Dana. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. 20. aktualizované vydání. Praha: Polygon, 2012, 440 s. ISBN 978-80-7273-169-5.
- KRÁLOVÁ, Magdalena a Miloslav HEJRET. *Zákon o účetnictví: s komentářem*. 2. vydání. Praha: Grada, 2022, 120 s. ISBN 978-80-271-3598-1.

LAMBERT, Douglas M., Lisa M. ELLRAM a James R. STOCK. *Logistika: příkladové studie, řízení zásob, přeprava a skladování, balení zboží*. Vyd. 2. Praha: Computer Press, 2005, 589 s. ISBN 80-251-0504-0.

LAW, Jonathan, ed. *A dictionary of accounting*. 4th edition. New York: Oxford University Press, 2010, 439 s. ISBN 9780199563050.

LOUŠA, František. *Zásoby: komplexní průvodce účtováním a oceňováním*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2012, 184 s. ISBN 978-80-247-4115-4.

LOUŠA, František. *Vnitropodnikové směrnice v účetnictví*. 7. aktualizované vydání. Praha: Grada, 2018, 120 s. ISBN 978-80-271-0797-1.

MANGAN, John a Chandra LALWANI. *Global logistics and supply chain management*. Third edition. Chichester: Wiley, 2016, 393 s. ISBN 9781119117827.

Meritum: Účetnictví podnikatelů 2020. Praha: Wolker Kluwer ČR, 2020, 556 s. ISBN 978-80-7598-593-4.

OUDOVÁ, Alena. *Logistika: základy logistiky*. Kralice na Hané: Computer Media, 2013, 104 s. ISBN 978-80-7402-149-7.

RANDÁKOVÁ, Monika, Jiřina BOKŠOVÁ a Jiří STROUHAL. *Finanční účetnictví v České republice*. Praha: Oeconomica, 2015, 227 s. ISBN 978-80-245-2076-6.

RICHARDS, Gwynne. *Warehouse management: a complete guide to improving efficiency and minimizing costs in the modern warehouse*. Third edition. London: Kogan Page, 2018, 513 s. ISBN 9780749479770.

RYNEŠ, Petr. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka – Průvodce podvojným účetnictvím k 1. 1. 2022*. 22. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2022, 1184 s. ISBN 978-80-7554-348-6.

SEDLÁČEK, Jaroslav et al. *Finanční účetnictví: postupy účtování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, 239 s. ISBN 978-80-7380-644-6.

SCHOLLEOVÁ, Hana. *Ekonomické a finanční řízení pro neekonomy: praktický návod s podklady na jejich určení*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2012, 272 s. ISBN 978-80-247-4004-1.

SKÁLOVÁ, Jana et al. *Podvojně účetnictví 2021*. Praha: Grada, 2021, 200 s. ISBN 978-80-271-3107-5.

SVOBODOVÁ, Jaroslava. *Inventarizace: praktický průvodce*. 8. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2018, 479 s. ISBN 978-80-7554-124-6.

ŠTEKER, Karel a Milana OTRUSINOVÁ. *Jak číst účetní výkazy: základy českého účetnictví a výkaznictví*. 3., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2021, 296 s. ISBN 978-80-271-3184-6.

VLČKOVÁ, Miroslava. *Základní principy a postupy v účetnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2020, 156 s. ISBN 978-80-7598-928-4.

VLČKOVÁ, Miroslava et al. *Účetnictví v obchodní činnosti*. Praha: Wolters Kluwer, 2021, 208 s. ISBN 978-80-7676-069-1.

WARREN, Carl S. *Survey of accounting*. 7th edition. Stamford, CT: Cengage Learning/South-Western, 2015, 701 s. ISBN 9781285183480691.

WILLIAMS, Jan R. et al. *Financial & managerial accounting: the basis for business decisions*. 18th edition. New York: McGraw-Hill Education, 2018, 1147 s. ISBN 9781259692406.

LEGISLATIVA:

ČESKO. Zákon č. 586 České národní rady ze dne 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117, s. 5388-5419. Dostupný také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

ČESKO. Vyhláška č. 500 ze dne 6. listopadu 2002, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 174, s. 9690-9721. Dostupný také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. Český účetní standard pro podnikatele č. 015 Zásoby. In: *České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů*. 2003, s. 39-41. Dostupný také z:

<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/ucetnictvi-a-ucetnictvi-statu/ucetnictvi-podnikatelu-a-neziskoveho-sek/ceske-ucetni-standardy-pro-podnikatele-a/>

INTERNETOVÉ ZDROJE:

FABIAN, Štefan. *Účet 395 - Vnútorné zúčtovanie* [online]. In: školaefektívne.cz. Bratislava: Verlag Dashöfer, vydavateľstvo, ©2021, 21. 6. 2021 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: https://www.skolaefektivne.sk/33/ucet-395-vnutorne-zuctovanie-uniqueidmRRWSbk196FPkyDafLfWAB1i3dXlg5OIipH49__FYfK4PZGgrU-wsZfCBcV5LepX/

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

č.	číslo
ČÚS	Český účetní standard
DL	dodací list
IS	informační systém
MS	Microsoft
ND	náhradní díly
xxx	analytické označení účtu

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1 - Koloběh oběžných aktiv (vlastní zpracování podle Šteker a Otrusínové, 2021, str. 75).....</i>	<i>15</i>
<i>Obrázek 2 Graf znázorňující největší odběratele firmy XYZ dle počtů výdejk ve fiskálním roce 2020-2021 (vlastní zpracování).....</i>	<i>40</i>
<i>Obrázek 3 Graf znázorňující vývoj opravných položek v posledních pěti fiskálních letech ve firmě XYZ (vlastní zpracování).....</i>	<i>46</i>
<i>Obrázek 4 Kmenová karta materiálu – část Obecné (Helios Green firmy XYZ).....</i>	<i>50</i>
<i>Obrázek 5 Příjemka materiálu (Helios Green firmy XYZ).....</i>	<i>52</i>

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1. Procentuální složení zásob firmy XYZ k 30. 6. 2020 (vlastní zpracování)</i>	<i>42</i>
<i>Tabulka 2. Skupiny a druhy materiálu ve firmě XYZ (vnitropodnikové údaje firmy XYZ) ..</i>	<i>42</i>
<i>Tabulka 3 Kalkulační vzorec zásob vlastní výroby firmy XYZ (vnitropodnikové údaje firmy XYZ)</i>	<i>44</i>
<i>Tabulka 4 Seznam účtovacích skupin zboží firmy XYZ (vnitropodnikové údaje firmy XYZ)</i>	<i>53</i>